

ALUMINIJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GLINICE
IN ALUMINIJA „BORIS KIDRIČ“ KIDRIČEVO

STEVILKA 4

APRIL 1977

LETNIK XV.

IZ VSEBINE:

- Povečajmo možnost za letovanje naših delavcev
- Kako v bodoče delovati v SOZD UNIAL
- Merilo moralno-politične neoporečnosti

Čebine so slavile 40-letnico ustanovnega kongresa KPS

Noč od 17. na 18. april je ena najpomembnejših v naši zgodovini NOB, saj je tega datuma leta 1937 bil v majhni vasi Čebine nad Trbovljami I. ustanovni kongres Komunistične partije Slo-

venije. Tovariš Miha MARINKO se rad spominja čebinskega kongresa, zato bi želel naše delovne ljudi seznaniti z njegovimi doživetji na ustanovnem kongresu leta 1937.

Tov. Miha MARINKO je bil v tistem času sekretar pokrajinskega komiteja. Njegova vloga je bila organizirati vse priprave na

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tovariš Miha Marinko pripoveduje

Tovariš Tito leta 1942

Naše vezi z zgodovino

Pred nami sta dva pomembna praznika, ki jih bodo naši delovni ljudje praznovali mnogo bolj svečano kot je to bilo v navadi doslej. To je tudi povsem razumljivo saj 27. april, praznik ustanovitve OF ter 1. maj, mednarodni praznik dela sovpadata k letom jubilejev. Saj bomo letos praznovali tri pomembne obletnice in sicer: 40-letnico ustanovitve Komunistične partije Slovenije, 40-letnico prihoda tovariša TITA na čelo Komunistične partije Jugo-

slavije in seveda 85. rojstni dan našega dragega tovariša TITA.

To so brez dvoma prazniki, ki imajo za seboj izredno bogato zgodovino s katero se lahko ponosno ponašajo naši delovni ljudje. Prvi praznik je pomemben predvsem zato, ker je Osvobodilna fronta slovenskega naroda bila ustanovljena v času, ko je okupator že na veliko gazil in si podrejal male narode v Ev-

(Nadaljevanje na 3. strani)

**VSEM ČLANOM DELOVNEGA KOLEKTIVA ČESTITAMO
OB 1. MAJU, PRAZNIKU DELA!**

Družbenopolitične organizacije,
samoupravni organi in uredniški odbor „Aluminija“

Kako smo poslovali?

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu marcu in v obdobju I. — III. 1977. Indeks 1977/1976 prikazuje odnos dosežene proizvodnje napram proizvodnji v istem obdobju lanskega leta.

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA

Obrat	Plan	Doseženo		
		mesečno kumulat.		77/76
A. GLINICA				
1. Izluženo				
— februar	100	96	96	84
— marec	100	98	100	92
2. Kalcinirano				
— februar	100	104	104	81
— marec	100	112	107	88
B. ALUMINIJ				
3. Elektroliza A				
— februar	100	100	101	98
— marec	100	100	101	99
4. Elektroliza B				
— februar	100	100	99	100
— marec	100	100	99	107
5. Livarna				
— februar	100	103	98	100
— marec	100	97	98	100
6. Anodna masa				
— februar	100	14	59	31
— marec	100	186	103	67

II. PRIKAZ PORABLJENIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA — III/1977

Na 1 tono proizvoda	Plan	Indeks	
		marec	I — III/77
1. GLINICA			
Al — hidrant — Al ₂ O ₃			
— boksit	100	97	99
— NaOH	100	84	93
— para	100	88	91
— El. energija	100	90	95
2. ALUMINIJ			
Hala A			
— glinica	100	100	100
— anodna masa	100	108	103
— kriolit	100	98	68
— Al. fluorid	100	118	122
— El. energija	100	102	102
Hala B			
— glinica	100	100	100
— anodna masa	100	104	99
— kriolit	100	98	77
— Al. fluorid	100	116	112
— El. energija	100	100	101
3. ANODNA MASA			
Za izvoz:			
— petrolkoks	100	—	—
— katranska smola	100	—	—
Za domačo porabo			
— petrolkoks	100	102	103
— katranska smola	100	95	94
— El. energija	100	86	82

NEZGODE

MARCA 1977

	na delu	na poti	skupaj
TOZD ALUMINIJ	3	2	5
TOZD GLINICA	4	—	4
TOZD PROMET	—	—	—
TOZD VZDRŽEVANJE	4	1	5
DS SKUPNE SLUŽBE	1	1	2
	12	4	16

OBLIKA NESREČE

padec osebe:	5
stik s skraj. temperat.	4
udarec predmeta	3
trčenje v prem. predmet	1
padec predmeta	2
udarec ob predmet	1

TOZD ALUMINIJ

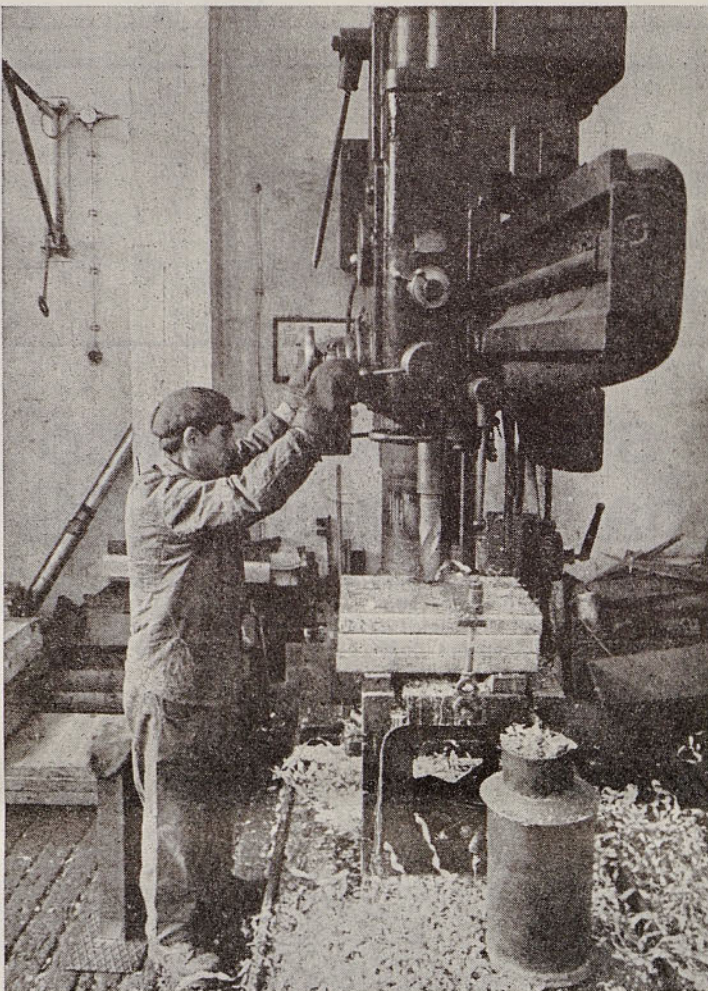
1. Alojz Korže, mat. št. 4055, iz anodne mase, se je ponesrečil 13. marca. Pri vožnji v službo z mopedom je zaradi kamna na cesti padel in si poškodoval dlan leve roke.
2. Anton Kukovič, mat. št. 2340 iz hale A, se je ponesrečil 28. marca. Pri delu s prebijalcem skorje je zapeljal na dovodno zračno cev, predhodno pa ni izključil ventila. Ob sprostitvi zračne cevi se je prebijalec premaknil ter mu zapeljal čez levo stopalo.

2 ALUMINIJ

3. Alojz Maroh, mat. št. 4260 iz hale B, se je ponesrečil 17. marca. Pri prebijanju peči 844 je ponesrečencu brizgnil tekoči kriolit po levi veči.
4. Vlado Grabelšek, mat. št. 3524 iz hale B, se je ponesrečil 7. marca. Pri črpanju al. na peči 602 je pri aktiviranju zraka brizgnil tekoči al. na spojno cev ter ga opeknel po obrazu in levem očesu.
5. Ivan Majoško, mat. št. 1130, iz anodne mase, se je ponesrečil 25. marca. Pri vožnji v službo je ponesrečenca zaslepil nasproti vozeči avto z nezasenčenimi lučmi, zaradi tega je zavozil v jarek ter si nalomil nadlaktnico leve roke.

TOZD GLINICA

1. Jurij Mojžež, mat. št. 2666 iz skupine za tekoče vzdrževanje, se je ponesrečil 1. marca. Pri ročnem razkladanju odpadnih jeklenih cevi na traktorsko prikolico, ga je udarila upognjena cev po kolenu desne noge.
2. Franc Palčar, mat. št. 3423 iz glinice beli del, se je ponesrečil 11. marca. Pri nameščanju gumi cevi na jekleno cev, se je gumi cev snela in pritem polila ponesrečenca z vročo vodo. Dobil je opekline po stopalu leve noge.

Vrtanje

3. Branimir Avguštin, mat. št. 4495 iz glinice beli del, se je ponesrečil 27. marca. Pri hoji po stopnicah k elevatorju za hidrat je ponesrečenec nerodno stopil in si zvil gleženj desne noge.
4. Dušan Predovnik, mat. št. 4208 iz skupine za tekoče vzdrževanje glinice, se je ponesrečil 21. marca. Pri odkopavanju temeljev dekompozitjev, mu je padel drobec lužnate zemlje v levo oko.

TOZD VZDRŽEVANJE

1. Janez Marinič, mat. št. 2111 iz gradbenega vzdrževanja, se je ponesrečil 30. marca. Pri izkopu jarka za ozemljitev portalnega žerjava v kotlarni si je ob udarcu ob siderni vijak poškodoval sredinec desne roke.
2. Milan Slavinec, mat. št. 3267 iz elektro vzdrževanja, se je ponesrečil 31. marca. Pri varjenju elektro špiral za kalilno peč v strojni delavnici je ponesrečenec dobil opekline po sredincu desne roke.
3. Ivo Pišek, mat. št. 4463 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 17. marca. Pri rezanju osovine na hidraulični stiskalnici mu je poškodovalo zapestje leve roke. Do nezgode je prišlo zaradi neurejenega okolja.
4. Jožef Serdinšek, mat. št. 4157 iz gradbenega vzdrževanja, se je ponesrečil 2. marca. Na poti z dela je ob vključitvi na prednostno cesto pred upravnim poslopjem tovarne trčil z mopedom v osebni avto in se težje poškodoval.
5. Ivan Pišek, mat. št. 512 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 7. marca. Pri dvigovanju jeklene palice mu je ta enostransko izpadlo iz rok. Palica ga je udarila v prstane desne roke. Utrpel je lažjo poškodbo.

DS SKUPNE SLUŽBE

1. Ivan Krneža, mat. št. 367 iz splošne službe se je ponesrečil 30. marca. Peljal se je s kolesom proti domu. V Njivercah je padel. Pri padcu si je poškodoval gleženj desne noge.
2. Vera Dobljekar, mat. št. 126 iz komercialnega sektorja se je ponesrečila 8. marca. Ponesrečenki je pri hoji po parketu spodrsnilo, pri čemer je padla in si poškodovala desno nogo.

Čebine so slavile 40-letnico ustanovnega kongresa KPS

(Nadaljevanje s 1. strani)

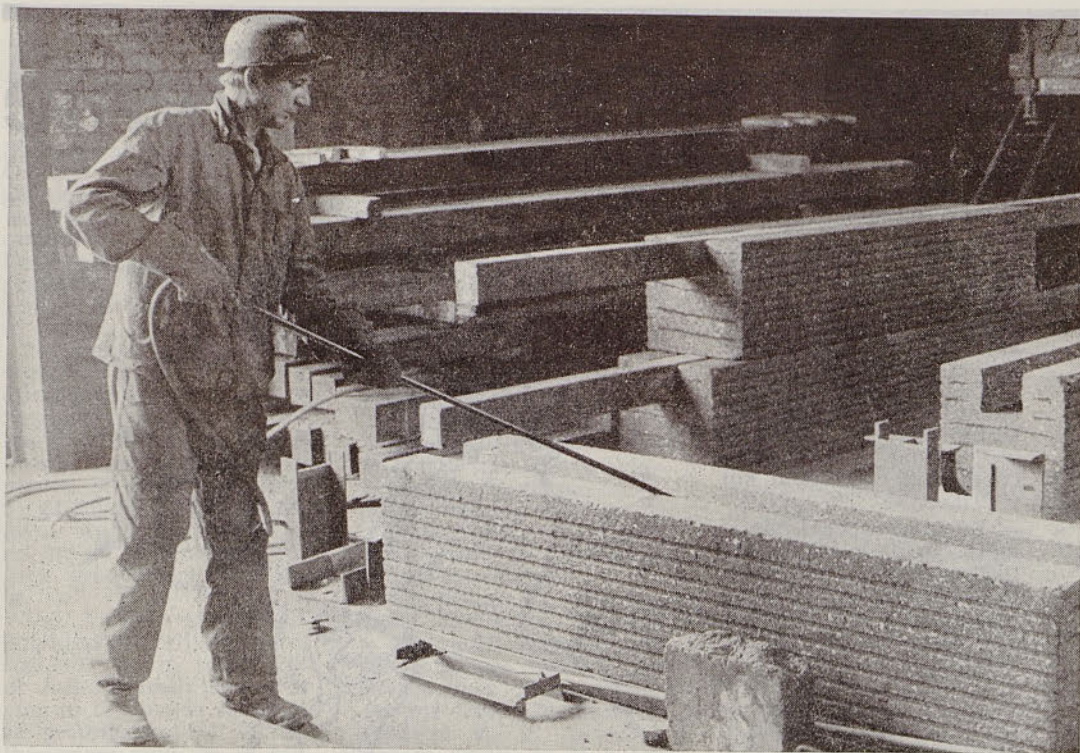
kongres. Pred tem časom je bil tov. MARINKO v Goričanih aretiran in nato prisilno konfiniran v Trbovljah ter je tukaj živel v obdobju 5-ih let pred kongresom.

Tov. Miha MARINKO se takole spominja predobdobja ustanovnega kongresa: »Ko se je Edvard Kardelj vrnil tistega leta iz Moskve, me je poklical na sestanek v Ljubljano in mi tedaj poveril tehnično organizacijo sestanka za ustanovitev KPS. Zadolžen sem bil, da poiščem kar najbolj varen kraj za sestanek in organizacijo, za sprejem vseh delegatov, kar pa seveda ni bilo lahko, saj smo bili komunisti vedno preganjani pred žandarji. Po posvetovanju z okrožnim komitejem KPS v Trbovljah smo se odločili naj bi bil kongres v majhni cerkvi na Čebinah, kjer je bil tedaj ključar Anton BARLIČ, član KP. Pri njemu se je kasneje tudi odvijal kongres, kar pa je seveda ostalo v popolni tajnosti. Za sprejem delegatov so bili zadolženi določeni komunisti (Salamon in Farčnik).

Tajnost smo si zagotovili, saj smo že tedaj imeli zelo velik vpliv na okolje, zlasti v kulturnih društvih »Svobode«. Leta 1935 smo v Celju priredili veliko manifestacijo na kateri se je zbralo preko 12.000 ljudi. Tu so bile tudi volitve v novo vladno, ki jo je prevzel Stojadinovič, policijski minister je bil Korošec, kateri je zaslužil, da se začnejo komunisti uveljavljati, zato je začel z direktnim napadom na vse nas. Zaradi tega smo se morali boriti na razne načine in ustvarjati trdnjšo povezavo med nami in člani sindikatov, kar je bil vzrok, da se je že tedaj začela oblikovati enotna delavska stranka, s katero bi naj KPS zagotovila tesnejšo povezavo in enotnost delavskega razreda. Nenehni boji so bili tudi s kulturnodovci, ki so takrat začeli v Sloveniji močno dvigati svoje glave. V te boje se je tudi nenehno vmešavala kominterne, ali naj zmaga proletarska ali buržoazna demokratska revolucija. V tistem času smo se opredelili vsi Jugoslovani za ureditev protifašistične fronte, za kar pa ni bila kominterne navdušena, zato je tudi predlagala naj prevzame politično vodstvo KPJ Gorkič, tov. TITO pa naj bi bil le organizacijski sekretar. Te želje kominterne se seveda niso uresničile, kajti tov. TITO se je vrnil iz Sovjetske zveze v Jugoslavijo in prevzel vodstvo KPJ ... «

Tov. Miha MARINKO ugotavlja, da je bil slovenski kongres komunistične partije zelo uspešen. To se je zlasti pokazalo kot pozitivno v kasnejšem narodno-osvobodilnem boju narodov Jugoslavije. Kajti, dejansko je zmagala ljudska revolucija, katera je zajela v boj za našo socialistično neodvisnost široke ljudske množice.

Franc VREŽE, ml.

Čiščenje katodnega bloka pred zalivanjem

Z zasedanja sveta za samoupravljanje, življenska vprašanja delavcev in obveščanje

Svet za samoupravljanje, življenska vprašanja in obveščanje se je sestel na svoji 11. redni seji dne 22. marca

1977. Razpravljal in sklepal je o naslednjih zadevah:
— razdelil je sredstva za individualno stanovanjsko gradnjo in sicer:

— za kreditiranje gradnje in nakup stanovanjskih hiš v znesku din 1,500.000.— so dobili:

Stefan Brglez,	mat. št.	3647	TOZD	tov. aluminija	40.000.00	din
Jože Resman		3750	TOZD	vzdrževanje	55.000.—	din
Franc Kurež		3152	TOZD	vzdrževanje	26.000.—	din
Alojz Lovrenčič		3207	TOZD	vzdrževanje	23.000.—	din
Martin Kosenburger		3265	TOZD	vzdrževanje	40.000.—	din
Janez Štrafela		3516	TOZD	promet	30.000.—	din
Anton Planinšek		3726	TOZD	vzdrževanje	27.000.—	din
Martin Milošič		3000	DS SS		50.000.—	din
Avgust Šibila		3331	TOZD	tov. aluminija	40.000.—	din
Ivan Brglez		4094	TOZD	tov. aluminija	100.000.—	din
Roman Varžič		3731	TOZD	tov. aluminija	40.000.—	din
Janko Krapša		3720	DS SS		40.000.—	din
Bojan Stanič		3396	TOZD	vzdrževanje	40.000.—	din
Kristina Intihar		3332	TOZD	tov. aluminija	40.000.—	din
Alojz Smolinger		3493	TOZD	promet	40.000.—	din
Alojz Serdinšek		3634	DS SS		30.000.—	din
Branko Horvat		3352	TOZD	vzdrževanje	80.000.—	din
Maks Ivančič		3258	TOZD	vzdrževanje	50.000.—	din
Alojz Avguštin		3617	TOZD	tov. glinice	40.000.—	din
Franc Vrtič		3508	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Hinko Dasko		3705	TOZD	vzdrževanje	30.000.—	din
Viktor Jus		3591	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Milan Slavinec		3267	TOZD	vzdrževanje	40.000.—	din
Janko Kirbiš		3710	TOZD	promet	25.000.—	din
Mirko Zajšek		3800	TOZD	tov. aluminija	34.000.—	din
Anton Zafošnik		3777	TOZD	tov. glinice	40.000.—	din
Dušan Kolarič		3893	DS SS		50.000.—	din
Anton Peršuh		3448	TOZD	vzdrževanje	50.000.—	din
Sergej Pavličev		3973	TOZD	vzdrževanje	50.000.—	din
Martin Angel		3950	DS SS		50.000.—	din
Janez Lajh		3745	DS SS		100.000.—	din
Alojz Krajnc		3624	TOZD	tov. aluminija	50.000.—	din
Terezija Medik		3886	DS SS		90.000.—	din

Odplačilna doba je 20 let z 2% obrestno mero.

— za kreditiranje rekonstrukcije stanovanjskih hiš v znesku din 1,000.000.— so dobili:

Franc Tomanič	1587	TOZD	vzdrževanje	16.000.—	din
Stanislav Polanec	1550	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Jože Slana	1641	TOZD	promet	30.000.—	din
Rudolf Marušek	590	TOZD	tov. glinice	30.000.—	din
Jakob Malek	1849	TOZD	tov. glinice	30.000.—	din
Franc Debeljak	1498	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Vinko Kokol	1270	TOZD	tov. glinice	11.000.—	din
Anton Golob	2305	TOZD	promet	30.000.—	din
Stanislav Vindiš	2169	TOZD	tov. aluminija	12.000.—	din
Ivan Koren	2345	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Anton Pergar	1310	TOZD	vzdrževanje	30.000.—	din
Janez Terbut	2565	DS SS		30.000.—	din
Maks Bezjak	2007	TOZD	tov. glinice	30.000.—	din
Anton Horvat	2061	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Stefan Vidovič	2371	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Marjan Princ	1736	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Franc Majhen	1754	TOZD	vzdrževanje	30.000.—	din
Alojz Sladnjak	2397	TOZD	promet	30.000.—	din
Janez Majhen	2300	TOZD	promet	30.000.—	din
Franc Mohorko	2276	TOZD	tov. glinice	30.000.—	din
Katica in Ferdo Topolovec	2590	DS SS		13.000.—	din
Franc Merc	2315	TOZD	tov. aluminija	30.000.—	din
Stefan Nahberger	3533	TOZD	tov. glinice	30.000.—	din
Marjeta Mlakar	2238	DS SS		30.000.—	din

(Nadaljevanje na 8. strani)

Naše vezi z zgodovino

(Nadaljevanje s 1. strani)

ropi, medtem ko pa drugi praznik sega daleč nazaj v zgodovino nenehnega boja delavcev za njihove osnovne pravice, katere so jim bile kratene dolga stoletja. Prav zato pa je 1. maj tudi resnično naš pravi delavski praznik — praznik široke množice ljudi po vsem svetu.

Letos pa nam oba omenjena praznika pomenita še mnogo več kot prejšnja leta, saj bo prav letošnje leto ostalo zapisano v naši zgodovini z zlatimi črkami. Letos namreč mineva 40 let, odkar je tovariš TITO stopil na čelo naše partije in spremenil tok zgodovine v tisto smer, ki je najavljala delavskemu razredu Jugoslavije velik preokret. Z njegovim prihodom je namreč začela celoviteje dozorevati strategija naše revolucije, ki je bila zasnovana na temeljih marksistične znanstvene misli, ki jo že polnih 40 let zelo uspešno uresničujemo pod njegovim vodstvom.

Razumljivo je da bodo naši delavci praznovali tako 27. april — kot tudi 1. maj v znamenju velikih prizadevanj za čim uspešnejše gospodarjenje v svojih delovnih organizacijah. Jubilejno leto je za res enkratno saj za vse naše narode in narodnosti ter za delavski razred pomeni 40-letnica ustanovitve Komunistične partije Slovenije v povezavi s 40-letnico prihoda tovariša TITA na čelo KP Jugoslavije nekaj na kar je delavski razred čakal mnoga leta.

1. maj pa nam vsem pomeni toliko več, ker le-tega praznujemo ne le v letu pomembnih jubilejev, ampak predvsem tudi zato, ker ga praznujemo ob izredno velikih naporih za stabilizacijo našega gospodarstva v prizadevanjih za varčevanje, za zniževanje stroškov in splošne porabe. Tudi mi v naši delovni organizaciji moramo dati vse od sebe, da bomo v celoti kos sprejetim stabilizacijskim programom kateri nam bodo še kako koristno pomagali pri prebroditvi mnogih težav v proizvodnji, ki mora biti resnično uspešna ter plod našega skupnega dela.

Novi zakon o združenem delu nam daje široke možnosti — pa tudi obveze. Seveda pa se zato ne pustimo zavesti na naši samoupravni poti prav od nikogar, saj smo še vedno priče mnogim neopravičenim posegom v delavčeve pravice. Kljub temu, da se delavcu zagotavlja popolno svobodo pri upravljanju in gospodarjenju v svoji delovni organizaciji. Vsi skupaj se dobro zavedamo, da smo kos sleherni nalogi in da znamo tudi dobro gospodariti, da smo še sposobni tudi za delovanje na področju samouprave in podobno. Zato naj bo jubilejno leto resnično tista preokretnica, ki bo tudi pri nas prišla do polne veljave v vsakodnevnih prizadevanjih za čim boljše gospodarjenje.

Naš dolg tovarišu TITU ob njegovem 85-rojstnem dnevu

bo najbolj poravnal le v primeru, da bomo postali resnično dobri gospodarji in, da bomo dosledno izvajali sprejete naloge na vseh področjih našega delovanja. Za vse naše narode — za celoten delavski razred v socialistični Jugoslaviji ima ta TITOV jubilej globok smisel in izreden pomen.

Ime in delo tovariša TITA sta že zdavnaj prerasla okvire zveze komunistov in postala neposreden interes slehernega delovnega človeka. Ob obeh pomembnih praznikih kot sta 27. april in 1. maj mi Slovenci v tem letu še posebej ponosno praznujemo ustanovitev Komunistične partije Slovenije. S ponosom se bomo letos ob 40-letnici spomnili na noč od 17. na 18. april 1937 ko je bil v Čebinah nad Zagorjem ustanovni kongres KPS.

S tem največjim dogodkom pri nas, pa smo Slovenci odgovorili naraščajočemu teroru, ki je že divjal tako pri nas kot tudi okrog nas. Člani KPS so prevzeli v svoje roke vaje in s tem seveda tudi zgodovinsko odgovornost, dokazali pa so tudi to, da je delavski razred stopil na čelo svojega naroda v boju za svoje pravice.

Prav zato naj bodo naša prizadevanja v letu jubilejev podkrepljena z delovnimi uspehi, z dosledno opravljenimi nalogami tudi na torišču družbenopolitičnega dela. Mnogi bomo praznovali praznike na svojih delovnih mestih v neposredni proizvodnji zavedajoč se dejstva, da prav proizvajalci prispevajo levji delež v stabilizaciji našega gospodarstva, preprečujoč vse večje inflacije in podobno. To naše delo pa nas še toliko bolj obvezuje, da v duhu novega zakona o združenem delu, katerega so sprejeli milijoni naših delovnih ljudi, storimo vse za naš skupni boljši jutri.

Praznik dela naj bo torej letos v letu jubilejev resničen praznik velikih uspehov, naj bo resničen praznik vseh delovnih ljudi — celotnega delavskega razreda, ki je resničen in edini pravi nosilec vsega naprednega. Tudi v bodoče trdno stojmo na čelu naših nenehnih prizadevanj za boljše proizvodne uspehe. Saj bomo le tako uresničili svoje težnje po boljših osebnih dohodkih. Pomagali bomo torej sebi in družbi.

Leto jubilejev praznujemo dostojno in uspešno, saj bo prav to naš največji doprinos k čestitkam in dobrim željam ob TITOVEM 85. rojstnem dnevu, kateremu iz srca čestitamo z željo, da bi nas še dolgo let vodil na poti, ki si jo je narod naše socialistične Jugoslavije priboril prav pod njegovim vodstvom.

Ob delavskem prazniku pa še iskrene čestitke ter najboljše želje za mnogo delovnih uspehov vsem članom kolektiva in njihovim svojcem tudi v imenu uredniškega odbora ter vseh DPO organizacij našega delovnega kolektiva!

France Meško

Povečajmo možnost za letovanje

Delavci strokovnih služb že nekako dve leti intenzivno iščejo rešitev problematike našega počitniškega doma v Crikvenici n s tem sploh ustrežnejšo rešitev letovanja delavcev TGA.

Ta problematika je bila že obravnavana v temeljnih kadrovske politike do leta 1980. V tem dokumentu so se delavci strinjali z variantno rešitvijo: bodisi, da porušimo obstoječe objekte v Crikvenici in zgradimo nove, bodisi, da Crikvenico prodamo in gradimo drugje.

Po temeljiti, študijski obdelavi problematike, smo se odločili, da si ogledamo parcele na otoku Cresu, ki bi bile eventualno primerne za gradnjo počitniških objektov. O tem ogledu je nastalo naslednje poročilo:

Dne 10. in 11. t.m. smo delavci TGA: Vlado Peternel, Anton Kurilič, Ludvik Mesarič in Filip Dolinar obiskali otoka Cres in Lošinj, z namenom ogleda parcel za gradnjo počitniških objektov. Pri presoji primernosti posameznih

zemljišč in objektov smo opravili primerjavo z našim domom v Crikvenici, upoštevaje naslednje kriterije:

- možnost dostopa do objekta,
- možnost zabave,
- možnost rekreacije,
- urejenost plaže in okolja,
- potrebne investicije,
- končna primerjava s Crikvenico

Najprej smo si ogledali zemljišče v neposredni bližini mesta Cresa, ki ga je možno kupiti, in na katerem so bila že opravljena določena zemeljska dela.

— do tega zemljišča je vsekakor težje priti kot v Crikvenico, saj je potrebno potovati, s trajektom, kar smo upoštevali pri vseh nadaljnjih objektih, tako da smo dali Crikvenici po tem kriteriju vsekakor absolutno prednost.

— Možnost zabave je približno enaka kot v Crikvenici, saj je zemljišče takorekoč v mestu.

— Možnost rekreacije je neprimerno večja kot v Crikvenici, saj je zemljišče približno petkrat večje kot

v Crikvenici in bi lahko na njem zgradili različne športne objekte.

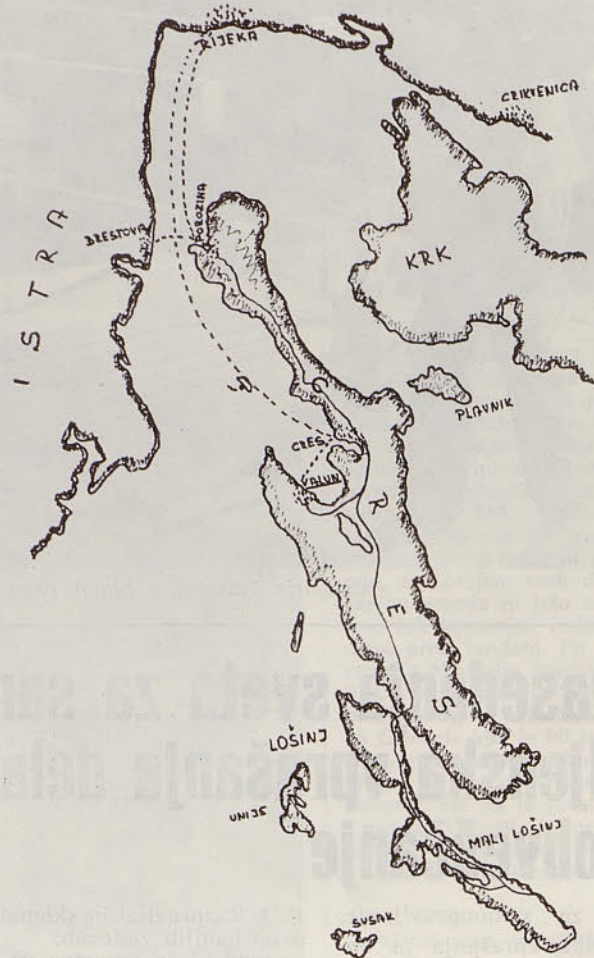
— Urejenost plaže in okolja je približno enaka kot v Crikvenici, vendar bi bilo potrebno plažo, ki je nekajkrat večja kot v Crikvenici, še dodatno urediti.

— Investicije bi bile približno enake oziroma nekoliko večje kot v Crikvenici, vendar bi za te investicije tudi več dobili kot v Crikvenici.

— Pri končni oceni nas je motilo to, da je s tem zemljiščem oziroma plažo nekaj narobe. Dobili smo namreč zanesljive informacije, da na omenjeni plaži poleti tako rekoč ni kopalcev, kar pomeni najbrž samo to, da je morje iz nekih razlogov umazano in manj primerno za kopanje (kanalizacija, morje brez morskih tokov, ki bi odnašali umazanijo?)

Če bi se ta sum po ponovnem preverjanju izkazal kot neutemeljen, potem bi imela ta lokacija vsekakor prednost pred Crikvenico.

Nerezine — kraj, kjer gradita počitniške hišice

Mestece Valun

KK Ptuj in KK Krško. Vsekakor zanimiva gradnja, ki ji je mogoče očitati le nekoliko preveč »industrijski videz« (strnjeno naselje, sicer pa ima razen dostopa in možnosti zabave vsekakor prednost pred Crikvenico. Tako smo tudi v končni oceni postavili Nerezine pred Crikvenico, vendar s pogojem, da bi morali delavcem, ki želijo letovati v mestu z mnogimi hoteli to omogočiti z nakupom sob v Poreču, Murterju itd...

Počitniški dom IMPOLA na Malem Lošinjju — o tem ni vredno izgubljati besed, saj je v vseh pogledih slabši kot Crikvenica oziroma je zaradi nemogoče lokacije (tik ob glavni cesti), več kot slabe plaže itd., primerjava s Crikve-

nico tako rekoč nemogoča.

Ribiško naselje Valun na otoku Cresu je kraj, ki nas je navdušil in razen glede možnosti zabave in dostopa, prekaša Crikvenico v vsakem pogledu.

Po urbanističnem načrtu je v tem kraju, ki ima dve gostilni, trgovino, mesnico in kakih 15 hiš, predvidena gradnja počitniških hišic. Te hišice je možno graditi na več lokacijah, vendar je kompleks, na katerem je tudi čudovita peščena plaža, tik ob naselju, najugodnejši. Najugodnejši zaradi tega, ker je do njega speljana zelo dobra asfaltna cesta, elektrika in vodovod, in ker so zemljišče lastniki pripravljeni prodati po ugodnih cenah. (Nadaljevanje na 5. strani)

INFORMACIJA O POGOVORIH

Že tekom meseca marca je poslovno-koordinacijski svet razpravljal o informaciji o možnosti priključitve TOZD livarne lahkih barvnih kovin v sestavi OZD IBT Trbovlje k naši organizaciji združenega dela. Z namenom, da bodo vsi naši sodelavci pravilno in pravočasno informirani, predno začnemo širše razpravljati o združitvi oziroma se za to tudi odločimo, želimo s tem seznaniti vsaj v grobem ves delovni kolektiv.

V okviru razvojnih koncepcij OZD TGA tako v elaboratu ob združevanju z OZD Impol kot v osnutku srednjeročnega plana, je bil jasno opredeljen razvoj OZD TGA tudi v smislu višje stopnje predelave aluminija v polproizvode oz. finalne proizvode. Da bo

prišel pri izdelavi razvojnih programov OZD TGA verjetno prvi v razpravo projekt o proizvodnji litih izdelkov na samem začetku velikih investicijskih vlaganj, je bolj slučaj, kot dajanje prednosti. Pojavila se je namreč možnost najožje povezave s TOZD livarno lahkih barvnih kovin Trbovlje.

Že koncem lanskega leta so navezali vodilni delavci IBT Trbovlje z nami stike in nam ponudili, da se zaradi njihove celotne reorganizacije priključi k TGA Obrat livarne lahkih barvnih kovin, ki je sedaj začasno še v sklopu TOZD industrijska proizvodnja IBT. Smatrali so namreč, da je vertikalno združevanje z osnovno surovinsko bazo osnovni predpogoj za renta-

bilno poslovanje njihovega obrata.

Naš glavni direktor je imenoval skupino strokovnih delavcev, da si ogleda obstoječe stanje livarne v Trbovljah. Temu je sledila vrsta obojestranskih obiskov, komisijska pa je podala tudi prvo informacijo, ki jo je obravnaval poleg strokovnih delavcev tudi poslovno-koordinacijski svet.

Livarna lahkih barvnih kovin v Trbovljah je popolnoma odvojeno locirana od ostalih obratov oz. TOZD OZD »IBT« in predstavlja zaključeno celoto z 2800 m² pokrite in 1500 m² nepokrite površine. V dveh proizvodnih halah so locirani visoko- in nizkotlačni stroji, livarske pretaljeval-

ne in vzdrževalne peči, čistilnica, mehanska obdelava in manjša orodjarna. Tem halam pripada še zaključen energetska del, skladišče, pisarniški del, laboratorij, družbena prehrana in sanitarije.

Osnovni proizvodni program livarne je visokotlačno litje Al-zliti in v manjši meri tudi Zn-zliti, nizkotlačno litje in kokilno litje Al-zliti. Skupna inštalirana kapaciteta je cca 1000 ton (letno) v odvisnosti od asortimana ulitkov. Investicije v novo proizvodnjo je livarna v Trbovljah začela leta 1974 tako, da je večina strojnega dela novejšega izvora. Proizvodnja, ki so jo v tem času dosegali je izkoristila kapacitete samo 50 odst. za kar pa obstoja dosti objektivnih vzrokov. Pred-

vsem moramo takoj povedati, da so težave, ki spremljajo novo proizvodnjo povsod prisotne. Tem večje pa so, če gre za popolnoma novo vrsto litja, priučitvijo mladih delavcev novi tehnologiji od livarjev, čistilcev oz. obdelovalcev ulitkov pa tja do orodjarjev, konstrukterjev in vodstvenega kadra. Povrh pa so se na tržišču spoprijeli s konkurenco velikih livarn kot so: LTH Škofja Loka, Maniborska livarna, Petar Drapšin Mladenovac in drugi, ki so bili v tehničnem in komercialnem pogledu daleč pred njimi. V tej borbi so kmalu uvideli, da jim manjka močna lastna orodjarna, ki jim bo sposobna pravočasno in hitro zagotoviti orodja za proizvodnjo ulitkov, ker so usluge tujih orodjarn drage in jim zmanj-

naših delavcev

(Nadaljevanje s 4. strani)
Okvirna cena kvadratnega metra bi bila 50 dinarjev kar je v primerjavi s cenami za zemljišča na Lošinju in na celini, kjer prodajajo kvadratni meter zemlje po 400 dinarjev, zelo poceni.

Na zemljišču, ki je poraščeno z gozdom oljk, je dosti primernega kamena za gradnjo, tako da ob primerni mehanizaciji (kompresor, drobilec), razen cementa, strešnikov in lesa, ki ga imamo dovolj v delovni organizaciji, praktično, ne bi potrebovali drugega gradbenega materiala.

Vsi, ki smo si ogledali omenjeno zemljišče, smo soglasni, da bi težko kje ob Jadranu našli lepši prostor in ugodnejše razmere za gradnjo kot je Valun. Prepričani smo, da bi bili v tem kraju zadovoljni tako tisti, ki bi si sami kuhali kot tisti, ki bi se hranili v gostilni. Seveda pa Valun ni primeren za tiste, ki si žele mestnega hrupa, glasbe, komoditete, nakupovanja po trgovinah, gneče itd. Tem bi morali omogočiti letovanje drugje.

S kasnejšo gradnjo ustreznih objektov, bi bil Valun primeren tudi za aktivno rekreacijo.

SINTEZA DOSEDANJH SPOZNANJ, KI MORAJO VPLIVATI NA NASO ODLOČITEV O GRADNJI POČITNIŠKIH OBJEKTOV

Iz zbranega gradiva je razvidno, da nam vsi strokovnjaki, ki smo jih konzultirali, odsvetujejo kakršnokoli adaptacijo v Crikvenici. Ptujski projektivni biro pa odsvetuje tudi novogradnjo na lokaciji v Crikvenici, ker ne zagotavlja postavitve kakršnihkoli rekreacijskih objektov. Ta parcela je tako mala, da zadostuje samo za postavitve objekta, ki pa je tudi omejen, saj plaža ne prenese bistvenega povečanja števila kopalcev.

Karkoli bomo gradili odsvetujemo graditev lastne kuhinje, torej moramo graditi na taki lokaciji, da bodo imeli tisti, ki ne želijo sami kuhati možnost

prehrane v gostinskem lokalu.

Lasten gostinski lokal in kuhinjo odsvetujemo, ker bistveno podražuje letovanje in ker skoraj ni mogoče dobiti kvalificiranega osebja, ki bi bilo pripravljeno delati samo za določen čas.

Nerentabilnost kuhinje v objektu kot bi bil naš je razumljiva, saj ni zadostnega števila penzionov, naši ljudje pa so pripravljene letovati le v mesecu juliju in avgustu, medtem ko morajo lokali, ki hočejo biti rentabilni, poslovati praktično vse leto.

Kot primer naj navedem hotel Mediteran, ki stoji v Crikvenici v neposredni bližini našega doma. V tem hotelu bodo cene oskrbnega dne letos 150 dinarjev, medtem ko bi morali v našem domu, če bi hoteli poslovati brez izgube imeti ceno okrog 160 dinarjev. To pa le zaradi kuhinje, v kateri mora biti število zaposlenih pri 40 gostih (toliko postelj imamo) skoraj enako kot bi bilo pri 100 gostih. K temu je potrebno dodati le še to, da zahtevajo upravnik, kuharice in natakarji osebne dohodke, ki so na ravni osebnih dohodkov naših direktorjev tozdog.

Pri gradnji ali nakupu moramo upoštevati tako želje tistih, ki zahtevajo udobje kot tistih, ki si žele mir.

Pri gradnji in nakupu moramo upoštevati finančne možnosti, ki smo jih opredelili v »Temeljnih kadrovske politike za obdobje do leta 1980«.

PREDOLG ZA GRADNJO OZIROMA NAKUP OBJEKTOV ZA LETOVANJE DELAVCEV TGA KIDRIČEVO

Glede na ugodne možnosti nakupa zemljišča za gradnjo zidanih počitniških hišic v Valunu na otoku Cresu in upošteva, da ni malo članov delovne skupnosti, ki si želijo preživeti dopust v hotelskih sobah, v mestu, kjer je možnost udeležbe na raznih zabavnih prireditvah, skladno s temelji kadrovske politike do leta 1980, predlagam:

Odprodajo počitniškega doma v Crikvenici najboljšemu ponudniku, pri čemer je orientacijska cena za prodajo 5 milijonov dinarjev.

Nakup zemljišča za gradnjo zidanih počitniških hišic v Valunu na otoku Cresu. Kupimo od en do dva hektara zemljišča, na katerem bo možno zgraditi ca 30 hišic in pripadajoče objekte za rekreacijo in zabavo. Do letošnje glavne sezone poskušamo zgraditi 10 hišic.

Gradimo v lastni režiji tako, da iz delavcev vseh TOZD in DSSS formiramo brigado 15 — 20 delavcev, ki bo do meseca junija intenzivno poskušala zgraditi kar največ hišic. Pri tem računamo predvsem na udeležbo mladincev.

Za nakup zemljišča in gradnjo hišic se odobri 5 milijonov dinarjev. Ta sredstva bomo zbrali in porabili postopoma do leta 1980.

Viri sredstev: izkupiček za počitniški dom v Crikvenici; namenska sredstva, ki jih vsako leto izločamo za vzdrževanje in gradnjo počitniških

domov (10% od regresov za letni dopust), bančni krediti.

Nakup dveh apartmajev v turističnem naselju Červar v Poreču, nakup dveh sob v hotelu Delfin v Plavi Laguni v Poreču in nakup treh sob v hotelu, ki bo letos zgrajen na otoku Murter.

Za nakup sob v hotelih se odobri 2 milijona dinarjev.

Viri sredstev: izkupiček za počitniški dom v Crikvenici; namenska sredstva za gradnjo in vzdrževanje počitniških domov; bančni krediti.

Omejitev predlaganega objekta.

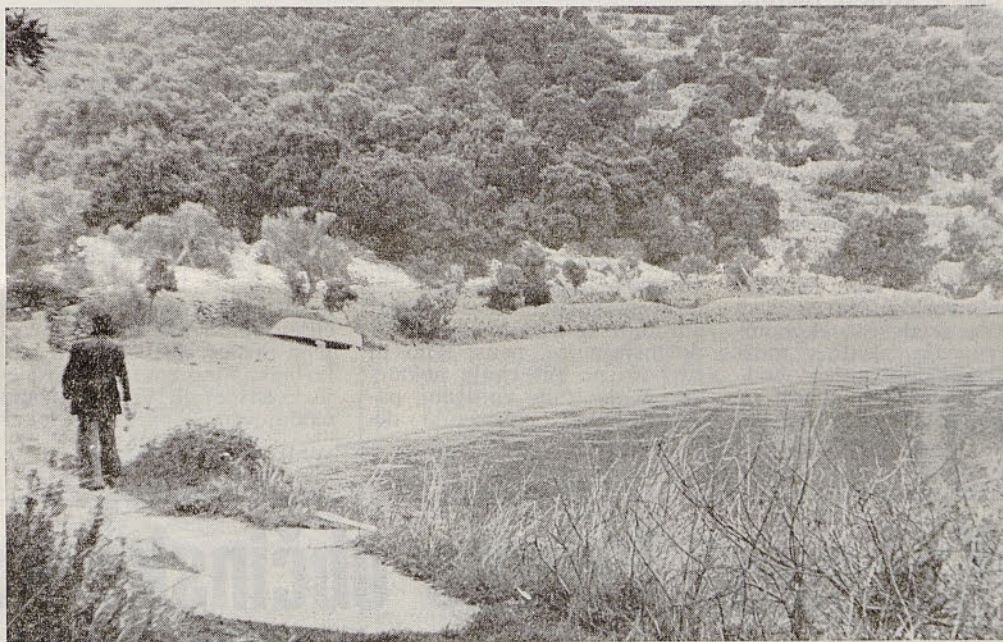
Gradnja in nakup objektov za letovanje delavcev se izvede v predlaganem obsegu in rokih samo v primeru, če dobimo s prodajo počitniškega doma v Crikvenici najmanj 5 milijonov dinarjev. Sicer se zgradi ustrezno manj hišic oziroma se pri gradnji večjega števila hišic pomaknejo roki v naslednje srednjeročno obdobje.

SKLEP
Predlagani projekt nam zagotavlja za ca. 2 milijona

na dodatnih investicij (ostali denar je od prodaje počitniškega doma) ca. 100 lastnih ležišč za letovanje v različnih krajih ob Jadranu. Kraji, ki jih predlagamo lahko zadovoljijo tako tiste, ki si želijo zabave in hotelskega udobja (Poreč, Murter) kot tiste, ki bi imeli radi na dopustu mir, čisto naravno okolje in domačo hrano (bodisi, da si sami kuhajo, bodisi, da se hranijo v gostilni). Na drugi strani zahteva projekt Crikvenica (ki ga ne predlagamo) mnogo več denarja in ponuja bistveno manj ugodnosti. Tako zahteva ca. 50 ležišč (sedaj jih imamo 42) v Crikvenici kar 4 milijone dinarjev (adaptacija), medtem ko bi morali za 100 ležišč, ki nam jih daje predlagani projekt, zbrati več kot 10 milijonov dinarjev (novogradnja), kar pa objektivno nismo niti sposobni storiti.

Odločitev torej kljub naši sentimentalni navezanosti na Crikvenico ne sme biti pretežka, saj smo končno dolžni, kot določa ustava in naši splošni akti, gospodariti s skrbnostjo dobrih gospodarjev.

Filip Dolinar

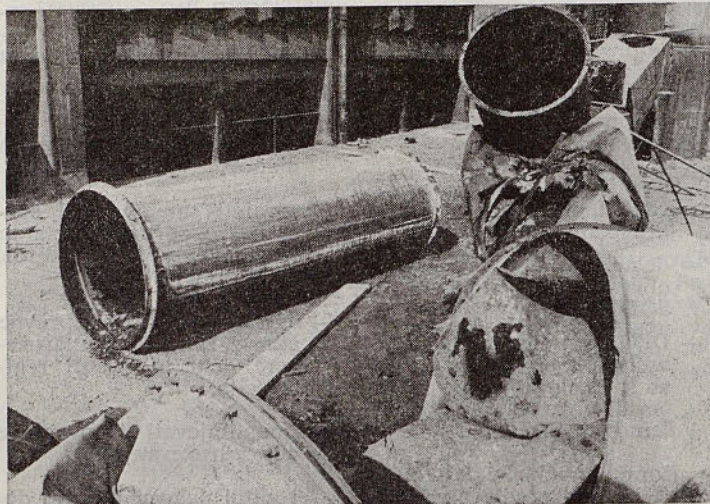
Plaža v Valunu

MED IBT TRBOVLJE IN TGA

šujejo ekonomičnost poslovanja. Prav tako pa so uvideli, da bi jim zagotovljena surovinska baza dajala določene prednosti na tržišču. Posledica takšnega dosedanjega poslovanja je bila, da so v tem času poslovali nerentabilno oz. z določeno izgubo.

Danes zaposluje obrat livarne v Trbovljah 116 delavcev, z novim formiranjem v TOZD pa predvidevajo 129 delavcev vključujoč namreč tudi tiste delavce, ki so do sedaj delali za njih v okviru skupnih služb.

Naša strokovna komisija, ki je pripravila prvo informacijo o združitvi, je podrobno opisala njihovo obstoječo proizvodnjo, komercialno, finančno in organizacijsko proble-

Dimnik

matiko. Smatrala je, da z ozirom na naš srednjeročni razvoj, ki je vsekakor v višji stopnji predelave našega osnovnega metala aluminija, eventualna priključitev takšnega obrata kot samostojnega TOZD v okviru OZD TGA pomeni hitrejši pristop v tej smeri. V to nas sili tudi današnja ekonomska nuja o vertikalni povezanosti surovin do finalnih proizvodov in novi dohodkovni odnosi, kot jih predvideva Zakon o združenem delu. Doslej smo se ukvarjali samo s pridobivanjem aluminija, eventualna takšna integracija pa bi pomenila pospešen začetek naše druge faze razvoja — predelave.

Seveda je komisija nakazala v svojih zaključkih tudi ostale smernice, ki bi bile nujne, da takšna združitev uspe, da se zagotovi rentabilno poslovanje in da v končni fazi dosežemo dohodek, ki nam bo omogočil zadovoljevati vedno večje osebne, skupne in družbene potrebe ter interese.

Poslovno-koordinacijski svet je zato sklenil, da se čim hitreje začne izdelovati elaborat o združitvi, ki bo obširneje analiziral takšno združitve in ki bo potem tudi osnova za vso samoupravno razpravo v naši organizaciji združenega dela.

Niko Pauko, dipl. ing.

Kako v bodoče delovati v

Na svoji tretji redni seji je dne, 24. 2. 1977 delavski svet SOZD imenoval za predsednika poslovnega odbora SOZD dosedanega pomočnika direktorja za tehnična vprašanja IMPOL-a tov. Franjo KIKECA, dipl. ing.

Tov. Kikec je v skladu z razpisnimi pogoji predložil razpisni komisiji gradivo: »Nekatera aktualna vprašanja pri uveljavljanju SOZD UNIAL in naloge predsednika poslovnega odbora SOZD«. Gradivo nakazuje osnovne oblike, kako naj bi se SOZD v bodoče razvijala, kakšna je problematika, ki tak razvoj spremlja in kako bi bilo treba delovati, da bi SOZD resnično zaživela.

Razpisna komisija je bila mnenja, da se omenjeno gradivo objavi. Da ne bi zadeva izpadla preobširno, smo se odločili, da objavimo le zadnjo, t. j. 7. točko gradiva, ki obravnava izhodišča nadaljnega uveljavljanja SOZD:

»Očitno je, da morajo temeljiti izhodišča, kako uresničevati bodoče delovanje in uveljavljanje SOZD, na ocenah sedanjega položaja. Sedanje stanje v SOZD, pa je dokaj neugodno. V svojem razvoju doslej je pokazal SOZD zelo pičle sadove. V skoraj dve in polletnem obdobju, se SOZD ni uspel sodno registrirati. V tem času SOZD tudi ni zaživel kot celota: niti v sistemskem niti v gospodarskem oziru. Ni bil sposoben, da bi na svoji ravni postal taka gonilna sila poslovnega in samoupravnega življenja, kot se to od njega pričakuje.

Glavni razlogi za takšno stanje so predvsem ekonomskega značaja, zlasti v možnostih za pridobivanje dohodka. Če bi obstajali pogoji za trajnejše ustvarjanje večjega

dohodka, bi bil maneverski prostor večji, napetosti bi popustile in lažje bi bilo povezavo v SOZD utrjevati, bolj uspešno bi jo lahko dolgoročneje snovali na podlagi medsebojne solidarnosti in trajnejše vzajemnosti pri ustvarjanju dohodka. V zaostrenih pogojih gospodarjenja in pri omejenih možnostih pridobivanja dohodka, pa se, na-

gresivnih cen aluminija, nerešenih cen električne energije, visokih zakonskih oziroma pogodbenih obveznosti in nekatera neurejena sistemska vprašanja (takse, carine itd.). Posledica takšnih razmer so trajni pojavi, da se izgublja dohodek, kar proti njuni volji nenehno zaostrojuje odnose med obema delovnimi organizacijama, podpisnicama Sa-

se razvojnih programov tiče, pa se sedaj veliko prepočasi odvija.

Po združitvi je bilo tudi veliko premalo storjenega, da bi vsestransko izboljševali odnose, da bi oba kolektiva učinkovito zblíževali, da bi ustvarili ustrezno klimo medsebojnega zaupanja in utrjevali medsebojno solidarnost. Namesto vsestranskega sodelovanja, je bila nenehno prisotna težnja, kdo bo imel v dani situaciji prav, in kdo bo moral popustiti. Nenehno je bila prisotna bojazen, da ne bi kadarkoli eden povlekel poteze, ki bi drugemu škodovala ali ga poslovno prizadela. Takšni odnosi so v obeh kolektivih nujno morali vplivati dezintegracijsko.

Dokaj neenotni so strokovni, pa tudi politični pogledi, na vlogo SOZD. Novi zakon o združenem delu je sicer razjasnil veliko dilem, ki so bile doslej odprte, vendar bo kljub temu treba naše predstave o SOZD poenotiti in pojmovanja, kaj od SOZD pričakujemo, razčistiti na vseh nivojih svojih lastnih sredin.

Dogaja se, da so bili ob združitvi v SOZD interesi, cilji in naloge združevanja jasno postavljeni, da pa se samoupravni sporazum o združitvi ne uresničuje oz. se uresničujejo samo nekatera njegova določila. V Samoupravni sporazum o združitvi v SOZD, bo treba v skladu z novim zakonom o združenem delu, vnesti številne spremembe in dopolnitve. Obstojajo možnosti, da ob tej priliki popravimo še vse nejasnosti, ki morda obstojajo, da spremenimo tiste določbe sporazuma, ki morda ne ustrezajo potrebam naše SOZD in so doslej onemogočale kvalitet-

nejše opravljanje predvidenih nalog v SOZD.

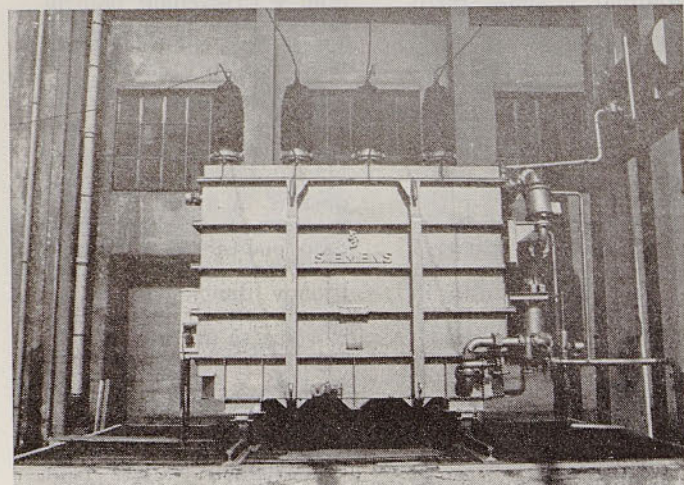
Dogaja se, da se razni dogovori premalo spoštujejo, in da razna konkretna ravnanja odstopajo od dogovorjenih ciljev. Morali bomo priti do spoznanja, da nastaja pri naših medsebojnih odnosih veliko problemov tudi vsled naše pomanjkljive podjetniške in poslovne povezanosti, in da je resnični izhod lahko le v bolj razvitih in ustrežnejših samoupravnih odnosih. Zato se bo treba nenehno zavzemati za bolj urejene družbeno-ekonomske odnose med kolektivoma in pospešeno urejevati medsebojne poslovne odnose na dohodkovni podlagi.

Medsebojne poslovne odnose na dohodkovni podlagi moramo oblikovati in urejati z upoštevanjem ekonomskih zakonitosti in razmer na domačem in na tujih trgih. Na podlagi tega moramo iskati rešitve za ureditev vprašanj poslovnih stroškov in opredelitev meril za ugotavljanje prispevkov v skupnem prihodku in dohodku posameznih TOZD. Tako povezani moramo nadalje skupaj urejati cene, združevati delo in sredstva in si deliti poslovna tveganja.

Kljub zavzemanju, doslej še nismo uspeli bistveno napredovati pri urejanju medsebojnih odnosov na podlagi združevanja dela in sredstev.

Izoblikovan je sicer Sporazum o začasnem ureditvi dohodkovnih razmerij, vendar predstavlja ta sporazum le prehodno rešitev. Zato je treba začeto delo na Sporazumu o združevanju dela in sredstev čimprej končati.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Obnovljen transformator v RTP Kidričevo

sprotno, okrepljeno odražajo vsi negativni vplivi raznih objektivnih in subjektivnih dejavnikov. Le-ti potem zaostrojujejo položaj tudi povsod tam, kjer za to ni objektivnih razlogov.

Med odločilne objektivne dejavnike štejemo predvsem težaven gospodarski položaj aluminijske industrije. Gre za dolgotrajnejše, neustrezno in prepočasno reševanje nekaterih pglavitnih vprašanj panoge, kakor: vprašanja de-

moupravnega sporazuma o združitvi.

Mnogi vzroki za nesoglasja izhajajo iz časov pred integracijo. Ob priliki same integracije, se je razčistilo sicer veliko starih problemov, vsega pa vendar ni bilo mogoče urediti. Tako so bila npr. nekatera vprašanja razvojnih ciljev samo načelno dogovorjena misleč, da jih bomo lahko naknadno znatno uspešneje razčiščevali. Ves ta proces usklajevanja predvsem, kar

Kaj meni komite občinske konference ZKS Ptuj o SOZD „UNIAL“

Dne, 2. marca 1977 je bila razširjena seja Obč. konference ZKS Ptuj na kateri so obravnavali problematiko sestavljenih organizacij združene dela v občini Ptuj.

Konferenca meni, da bi morali predvsem rešiti naslednja vprašanja:

— srednjeročnega plana 1976 do 1980 v SOZD UNIAL tako kot to določajo zakoni,

— preiti iz kratkoročne poslovne politike na dolgoročno, t. j. razvojni — perspektivni politiki, ker je edino taka politika usmerjena k uresničevanju ciljev povezovanja k družbenemu interesu ter opustiti podjetniško miselnost.

Občinska konferenca ZKS ugotavlja, da se pojavlja mnogo nerešenih problemov kateri so predvsem v naslednjem:

— SOZD še ni registriran, kajti ni bil predložen samoupravni sporazum o

združitvi v SOZD UNIAL v skladu z zakonom o združenem delu,

— dosedanji poslovni odbor SOZD UNIAL-a in predsednik poslovnega odbora ne opravljata zadovoljivo vseh svojih nalog,

— nesoglasja v poslovni politiki izhajajo deloma iz časov pred združitvijo,

— zasedena še niso vsa vodilna delovna mesta v SOZD,

— družbeno-politične organizacije v SOZD so premalo vztrajno in odgovorno zahtevale realizacijo sprejetih sklepov,

— pri vodstvih v obeh delovnih organizacijah je premalo pripravljenosti in volje za medsebojno sodelovanje,

— v SOZD UNIAL še doslej ni uspelo uskladiti razvojnega programa niti dol-

goročno rešiti medsebojnih odnosov na podlagi združevanja dela in sredstev.

Prihajalo je do neprincipielnih obtožb napram delovni organizaciji TGA s strani vodstva IMPOL-a (in obratno).

Na nivoju DPO in samoupravnih organov je dosežena dobra in zadovoljiva stopnja sodelovanja,

— današnji odnosi v SOZD UNIAL niso celotni odraz družbenih interesov,

— delavci TGA so še premalo obveščeni o odnosih v SOZD,

— DPO, upravni organi in izvršilni organi občine Ptuj so se doslej premalo vključevali v razreševanje problemov v SOZD-u.

Komite občinske konference ZKS Ptuj predlaga naslednje rešitve za spremembo stanja v SOZD UNIAL in meni, da je povezovanje v SOZD

UNIAL življenjskega pomena za obe delovni organizaciji, zato moramo skupno sodelovati in razrešiti nakazane probleme:

— srednjeročnega planiranja v SOZD, DO in TOZD, sočasno tako kot zahteva zakon (rok je do konca maja 1977),

— vse naloge in akcije morajo izhajati iz skupnih planov,

— sprejeti samoupravni sporazum o združitvi dela in sredstev v SOZD — rok prvo polletje 1977,

— uskladiti vse samoupravne akte z zakonom o združenem delu in doseči registracijo,

— izpopolnjevati dogovorjene cilje združevanja,

— vodilni delavci morajo dosledno izvajati Zakon o združenem delu in zakon o planiranju pri ureditvi

boljših družbenoekonomskih odnosov v SOZD,

— vse probleme je potrebno reševati tam kjer nastajajo,

— poslovna politika mora izhajati iz sprejetega skupnega plana SOZD,

— poslovni organi morajo redno obveščati o poslovanju SOZD UNIAL delavce obeh delovnih organizacij,

— problematiko SOZD bo možno uspešno reševati s tem, da obe delovni organizaciji resnično združita umski in kadrovske potencial,

— komunisti so nosilci akcije za uresničitev ciljev povezovanja v SOZD,

— organi ZKS in ostali DPO morajo na vseh nivojih preverjati izvajanje sprejetih sklepov in vztrajati za njihov uresničitev.

Franc VREŽE, ml.

SOZD UNIAL

(Nadaljevanje s 6. strani)

Obstojajo težave glede oblike in vsebine delovanja, ker v SOZD ni učinkovitega sistema vzajemnega obveščanja in informiranja. To povzroča enostranske poslovne odločitve v DO in TOZD in omogoča dezinformiranje, kar lahko izkoriščajo posamezniki, ki številna resna vprašanja po svoje prikazujejo in jih tudi po svoje tolmačijo. Učinkovit informacijski sistem, bo moral omenjene težave oz. pojave onemogočiti.

Na vse odločilne dejavnike v DO in TOZD bo treba vplivati, da pomagajo, da na splošno onemogočimo pojave pasivnega obnašanja. Torej delovanja, ki povzročajo, da raznih skupnih akcij ni mogoče ustrezno speljati ali pa se prepočasno uresničujejo.

Zastavljene poslovne naloge se bodo uspešneje opravljale, če bo organiziran ustrezen poslovni sistem. Temu primeru na bo morala biti notranja organiziranost v SOZD. Potrebno bo zagotoviti ustrezno povezavo strokovnih služb SOZD s strokovnimi službami v DO in TOZD in strokovne službe SOZD usposobiti, da bodo zmožne uresničiti naloge, ki jih mora opravljati SOZD. Brez ustrezne organiziranosti in kvalitetnih medsebojnih povezav je iluzorno pričakovati, da bo opravljanje predvidenih nalog v SOZD, resnično delovalo.

Pri sedanjem strokovno sirmošnem in poslovno utegnjenem delovanju SOZD bi lahko navedli še nebroj področij, za katere bi lahko ugotavljali, kako bi bilo potrebno delovati, če hočemo, da bo SOZD resnično zaživel. Ker ne moremo iskati rešitev izven svojih lastnih sredin, bi za izboljšanje obstoječega stanja v SOZD, bilo treba graditi in delovati na podlagi nekaterih sledečih izhodišč:

- izhajajoč iz zakona o združenem delu, čimprej doseči sodno registracijo SOZD,
- nenehno delovati na ustreznosti organiziranosti znotraj SOZD, zagotoviti kvalitetno povezavo strokovnih služb na relaciji TOZD in SOZD in usposobiti strokovne službe SOZD za kvalitetno opravljanje predvidenih nalog,
- organizirati poslovni sistem, ki bo omogočil trajno in uspešno opravljanje zastavljene naloge. Notranja organizacija v SOZD, naj bo vsaj v začetku razbremenjena tistih poslovnih funkcij, ki se danes uspešno operativno izvajajo v obeh delovnih organizacijah.
- Strokovno in politično ponotiti poglede na delo SOZD, na podlagi enakih predstav odpraviti različna pojmovanja in uskladiti različna pričakovanja od SOZD,
- zagotoviti, da se bodo določbe Samoupravnega sporazuma o združitvi izvajale na vseh ravneh z večjo stopnjo odgovornosti. Z vsemi močmi iskati rešit-

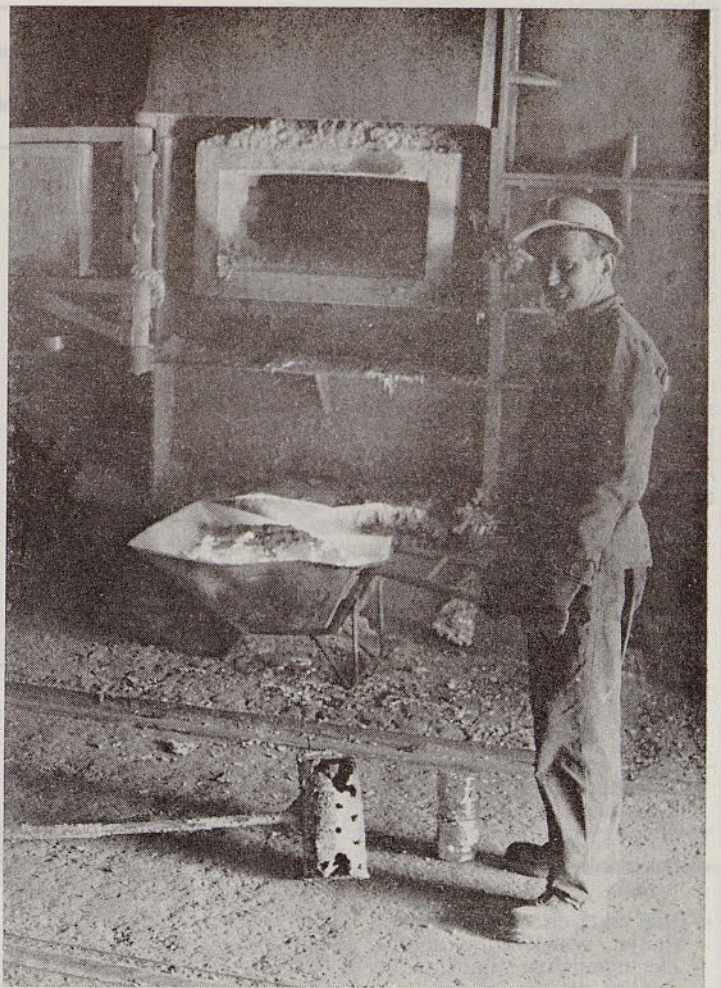
ve, kako spremeniti ravnanje, ki ni v skladu z dogovorjenimi cilji in kako izgrajevati zavest, da so vsa razhajanja posledica pomanjkljive podjetniško poslovne povezanosti, izhod pa v bolj razvitih in ustrežnejših samoupravnih odnosih,

- vnesti potrebne spremembe in dopolnitve, če določbe Samoupravnega sporazuma o združitvi niso dovolj jasne, če ne omogočajo opravljanja nalog in ne ustrezajo v zadostni meri potrebam SOZD,
- učinkoviteje prispevati k urejenim družbeno — ekonomskim odnosom med obema kolektivoma, jasneje urediti medsebojne poslovne odnose na dohodkovni podlagi in se dolgoročno poslovno usmeriti na dohodkovno povezanost in soodvisnost v SOZD,
- urejati medsebojne poslovne odnose na dohodkovni podlagi z upoštevanjem objektivnih ekonomskih zakonitosti in razmer na domačem in tujih trgih. Na tej podlagi reševati vprašanja poslovnih stroškov in opredeliti merila za ugotavljanje prispevkov v skupnem prihodku in dohodku posamezne DO,
- zblíževati različna mišljenja in stališča, ustvarjati ustrezno klimo medsebojnega zaupanja in pogoje za medsebojno solidarnost,
- vzpostaviti učinkovit sistem vzajemnega obveščanja in informiranja. Boriti se proti pojavom desinformiranja in prepričevati, da bi posamezniki razna pereča vprašanja po svoje prikazovali in tolmačili,
- onemogočiti pasivno in destruktivsko obnašanje, odkrivati zaviralno delovanje posameznikov in razna bojkotiranja skupnih akcij. Zato nenehno pospeševati dogovarjanje in sporazumevanje in se boriti proti apriorističnim stališčem, ki tako dogovarjanje in sporazumevanje onemogočajo,
- uveljaviti in uresničiti samoupravno družbeno načrtovanje in usklajeno opredeliti skupne spoznane cilje razvoja. Skrbeti, da bodo vsi razumeli in sprejemali načrtovanje kot trajno nalogo, kot stalno preverjanje dogovorov o razvojnih usmeritvah,
- vztrajati, da se na področju aluminija izvedejo vsa predvidevanja, ki so vnešena v srednjeročni plan za obdobje 1976—1980. V kolikor vnešenega, iz kakršnihkoli razlogov v tem roku ne bo mogoče uresničiti, pa zagotoviti, da se predvideni načrti avtomatično prenesejo v naslednje srednjeročno obdobje,
- nenehno skrbeti, da bodo odpravljena obstoječa

strukturalna neskladja, in da bodo delavci v TOZD dojemali resnost položaja v kakršnem se nahaja aluminijaska branža v Sloveniji,

- temeljito analizirati glavne vzroke nekaterih izgub v naših TOZD in pripraviti potrebne predloge, da bodo delavci v TOZD lahko pravočasno sprejeli učinkovite ukrepe za odpravo pomanjkljivosti v poslovanju,
- boriti se proti kratkoročni usmerjenosti v SOZD in si prizadevati, da bodo vsi v SOZD dojemali bistvo vzpostavljanja trajnejših medsebojnih odnosov, da bodo razumeli širše interese in dolgoročne koristi novih oblik združevanja dela in sredstev,
- stalno skrbeti za uspešen razvoj in težiti za vsestransko dinamiko v SOZD. Zagotoviti, da se bo SOZD sposoben lotiti nalog, ki jih terjajo današnje družbeno-politične in gospodarske okolnosti,
- na samoupravni podlagi združevati akumulacijo TOZD za investicije in razvoj. Skrbeti za primerne programe razvoja, za racionalne razširitve sedanjih zmogljivosti v TOZD in učinkovito odpravljati ozka grla in zastoje v produkciji,
- skrbeti za boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti v TOZD. Ker domači trg tega ne zagotavlja, upoštevati pri izvozu načelo rentabilnosti in dejstvo, da je ob neizkoriščenih zmogljivostih gospodarstva tudi tisti izvoz, s katerim ni mogoče v celoti pokrivati spremenljive stroške,
- pri koncipiranju in oblikovanju odločitev v SOZD, zagotoviti večjo prisotnost delavcev iz TOZD in jasneje opredeliti njihovo vlogo. Razširiti sodelovanje v SOZD na čimširši krog delavcev iz TOZD,
- delovati in se truditi, da bo čimveč delavcev v TOZD razumelo gospodarsko govorico in gospodarska dogajanja, da si bodo o teh dogajanjih sposobni ustvariti najosnovnejše sodbe, in da bodo sposobni oblikovati ukrepe za izboljšanje stvarnega stanja v svoji TOZD,
- nenehno biti odprti in ustvarjati pogoje za nadaljnje integracijske premike ter vztrajno delovati v smeri oblikovanja novih skupnih programov. Poglobljena razčiščevanja, katerih namen je resnično združevanje interesov, naj bodo trajne in stalne naloge SOZD.«
- nenehno biti odprti in ustvarjati pogoje za nadaljnje integracijske premike ter vztrajno delovati v smeri oblikovanja novih skupnih programov. Poglobljena razčiščevanja, katerih namen je resnično združevanje interesov, naj bodo trajne in stalne naloge SOZD.«

Franjo Kikec, dipl. ing.

Iz Livarne

Za dobro informiranje

V zadnjih dveh številkih našega glasila smo lahko med drugim zasledili tudi rubriko pod naslovom: »KAJ MENIJO NAŠI DELAVCI O...?«, ki nam jo posredujejo delavci KSS, ki so analizirali izid oziroma odgovore na zastavljena vprašanja v vprašalniku, na katerega je odgovarjalo okrog 10 odstotkov naših delavcev raznih profilov. Povdariti moram, da je tak način iskanja podatkov med delavci izredno dober in zaželen, saj nam na osnovi odgovorov na tak način lahko mnogo koristi v našem proizvodnem procesu kot tudi tudi na področju samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja.

Kdo je pozorno sledil dosedanjim sestavkom in jih prečital ter pri sebi analiziral, ba lahko ugotovil, da nam je nekaj manjkalo že precej časa in, da bo prav v tej smeri treba mnogo več prizadevanj ter ukrepov, kot je bilo to doslej.

Vedno in povsod povdarjamo besedo iformiranje. Brez dvoma ne zastoj! Tudi na zadnjem rednem sestanku OO ZK TOZD tovarne glinice na kateri je predstavnik KSS tov. A. Glazer podrobneje poročal članom o rezultatih takoimenovane ankete, so prisotni menili, da je tak način sprejemljiv in, da bi ga morali občasno uvesti med širšim slojem delavcev v proizvodnih obratih.

Zavzeli so se tudi za to, da se v okviru KSS formira tudi neke vrste informativna skupina, ki bi naj imela nalogo izbirati zanimive ter pomembne informacije, katere bi naj po čim krajši poti prišle do delavca na delovno mesto. Saj le dobra, sveža in hitra informacija doseže tudi konkreten uspeh. Člani OO ZK v glinici so tak način podprli in menili da zato ni časa za odlašanje in je treba takoj v akcijo. Ob tej priložnosti pa ne moremo mimo novosti, ki jo je uvedla konferenca sindikata TGA, ko se je odločila za izdajo neke vrste informatorja za sindikalne delavce - poverjenike in preko njih seveda za vse člane sindikata - člane delovne skupnosti.

Osebnostem zelo navdušen nad takim načinom, saj bomo prav preko tega informatorja lahko najbolj konkretno spoznavali sami sebe v sindikatu. Tesnejša bo povezava med OOS v TOZD in DS SS, saj bomo lahko sedaj konkretno spoznali delo drugih osnovnih organizacij sindikata, izvedeli za njihove uspehe, probleme, ter ostale momente v sindikalnem delu, kar bo dobro služilo medsebojnemu povezovanju in enotnemu reševanju mnogih podobnih zadev. Taka odločitev konference sindikata TGA, da se je odločila za posebno obliko informatorja v katerem bodo lahko sodelovali vsi, ki jim je pri srcu sindikalna organizacija in delo v DPO ter s svojimi izkušnjami, predlogi in pripombami pripomogli k temu, da bo za vselej brisano iz dnevnega reda nenehno vprašanje sistema informiranja in virov informacij, katere so mnogokrat bile bolj dezinformacije ter so si jih nekateri delavci - člani sindikata tolmačili po svoje in taka svoja mnenja ter stališča v nepreverjenem stilu predajali naprej.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Merila moralno - politične neoporečnosti

Na raznih sestankih, družbeno-političnih organizacij, samoupravnih organov v TGA in tudi v razpisih vodilnih delovnih mest je velikokrat govor o moralno politični neoporečnosti.

Prav tako smo sprejeli samoupravne sporazume o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu v TOZD in DSSS, kaj se pojmuje kot *moralno politične kvalitete* in to, da je kandidat:

- aktiven borec za uveljavljanje oblasti delavskega razreda, za razvoj samoupravnih socialističnih odnosov ter stališč in politike ZKJ.
- pripravljen braniti pridobitve revolucije in socialistične graditve;
- borec za krepitev bratstva in enotnosti Jugoslovanskih narodov in narodnosti;
- nacionalno zaveden in ponosen;
- ima aktiven odnos do zunanje politične ekonomske usmeritve Jugoslavije;
- se aktivno zavzema za vzajemnost in solidarnost v ožji in širši družbeni skupnosti;
- je družbeno-politično aktiven;
- ima pozitivne lastnosti osebnosti, da je odkrit in tovariški, pošten, delaven, da ima pravičen odnos do družbene lastnine;
- ni obremenjen z nagnjenji po prevladi nad drugimi;
- zna poslušati mnenje drugih istočasno pa argumentirano nastopati s svojimi stališči;
- gojiti pristne in tovariške medsebojne odnose.

To so osnovna načela, ki smo jih sprejeli v naši delovni skupnosti, ki jih je potrebno pravilno uporabljati in na osnovi teh podajati oceno.

Ker je veliko komentarjev in tudi nepravilnega pristopa k oceni o merilih moralno politične neoporečnosti bi zaradi tega želel opozoriti na stališče, ki ga je podal sekretar IK ZKS tov. SETINC, ki pravi o očitkih o moralno politični oporečnosti naslednje:

da je to velika stvar in jo je treba dokazati, če kdo ni član ZK, to seveda ne pomeni, da je moralno politično oporečen nasprotno. Večina naših delovnih ljudi in to tudi v TGA dokazuje svojo moralno politično neoporečnost s svojim aktivnim odnosom do socialističnega samoupravljanja torej do graditve nove družbe in do novih vrednot. To, da niso člani ZK jih nikakor ne ovira pri vključevanju v praktično graditev socialističnih samoupravnih odnosov. Prav tako priznavajo vodilno vlogo delavskega razreda in ZK kot njegove avantgarde.

V družbenem dogovoru o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SRS je med drugim rečeno, da je pri izboru individualnih poslovnih organov in delavcev na vodilnih mestih potrebno zagotoviti celovitost strokovnih družbeno političnih kvalitet in etičnih lastnosti.

Pri izboru je treba posebej upoštevati odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov ter drugih njenih pridobitev, ustvarjalni odnos do uveljavljanja samoupravljanja in delitve po delu, odnos, do dela, ljudi in sodelavcev, spoštovanje zakonitosti, poštenost, odgovorno gospodarjenje z družbenimi sredstvi ter sposobnost povezovanja pravic z dolžnostjo in odgovornostjo.

Zakaj morajo imeti individualni poslovniki organi in delavci na vodilnih delovnih mestih takšne lastnosti?

Predvsem zato, ker je od tega kakšen odnos imajo ti delavci do samoupravljanja, dela in ljudi v marsičem odvisno preseganje vsakršnih oblik odtujenosti rezultatov in pogojev dela od tistih, ki jih ustvarjajo.

Prav od družbeno političnih kvalitet in etičnih lastnosti teh ljudi je odvisno kakšen odnos bodo imeli do revolucionarne zahteve našega časa, da moramo namreč onemogočiti vladavino kakršnegakoli in kateregakoli monopola v razpolaganju s sredstvi za proizvodnjo in prežetnim delom.

Odpadni aluminij

Od tega je tudi odvisno dosledno izvajanje bistvenega določila zakona o združenem delu, ki pravi, da delavci pri uresničevanju svojega vladajočega položaja v združenem delu in družbi odločajo svobodno, neposredno in enakopravno v odnosih samoupravne demokratične povezanosti ter vzajemne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti v odnosih enakopravnosti narodov in narodnosti o svojem in celotnem družbenem delu v TOZD in drugih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v družbi v celoti.

Ali ni dovolj znanje, strokovno usposobljenost, čemu je treba predpisovati še družbeno politične kvalitete in moralne lastnosti (kot smo jih tudi mi sprejeli v TGA v Samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu).

Ali je to res tako težko razumeti?

Mar bi dovolili da bi bil na vodilnem mestu človek, ki je znan po tem, da krade sodelavcem denar iz žepov, njihovih suknjičev? Ne, nikakor ne. Bili bi odločno proti. Kaj pa, če isti človek krni samoupravne pravice ljudi in deluje proti njihovi pravici, da sodelujejo pri odločanju o pogojih in rezultatih svojega dela?

Ali to ni kraja, nemara celo huiša od vseh grdobjih, ki jih ljudje obsojajo po krščanski morali? To je potemtakem zahteva nove morale, morale delavcev, ki se boju-

jejo za oblast delavskega razreda in delovnih ljudi in, ki ne dopuščajo, da bi se presežno vrednost prilasčali tisti, ki je niso ustvarjali.

Ko gre za oceno družbene dejavnosti posameznika z širšega vidika in ne zgolj skozi prizmo udeležbe na sestankih, formalnega, članstva v raznih organizacijah itd. Zakaj po teh merilih imamo lahko nekoga, ki formalno ni član velikega števila organizacij, je pa sicer družbeno-politično angažiran in nekoga, ki je formalno član družbeno-političnih organizacij in včasih celo ZK, pa je prav malo aktiven v svojem okolju. Takih primerov imamo tudi mi v naši delovni skupnosti. Seveda pa moramo imeti pred očmi tudi etične vrednote, kot so čut odgovornosti, aktivnost in vseh področjih, discipliniranost pri delu, požrtvovalnost, odnos do družbenega premoženja in gospodarjenja z njim.

Osebnost kandidata za vodilno mesto je treba ocenjevati kot celoto. Zlasti pa se moramo izogibati formaliziranju meril in postopkov. Družbeno politične in moralne kvalitete seveda ne morejo zamenjati strokovnih kvalitet vodilnih delavcev, kakor tudi njihova še tolikšna strokovnost ne more zamenjati ali nadomestiti političnih kvalitet in moralnih lastnosti.

Če bomo imeli tak pristop pri ocenjevanju moralno političnih kvalitet v naši delovni skupnosti ne bo težak in površen izbor vodilnih delavcev.

Jože Šegula

Z zasedanja sveta za samoupravljanje, življenjska vprašanja delavcev in obveščanje

(Nadaljevanje s 3. strani)

Martin Krajnc	2731	TOZD vzdrževanje	13.500.—	din
Jernej Frangeš	2522	TOZD tov. glinice	30.000.—	din
Drago Tominc	2524	TOZD tov. glinice	20.000.—	din
Jože Petrovič	2201	TOZD tov. aluminija	30.000.—	din
Janez Potočnik	3694	TOZD tov. aluminija	30.000.—	din
Jože Kancler	2740	DS SS	30.000.—	din
Anton Sok	3133	TOZD tov. glinice	30.000.—	din
Viktor Perkovič	2994	TOZD tov. aluminija	30.000.—	din
Franz Plohl	3015	TOZD tov. aluminija	5.000.—	din
Milan Gajser	3306	TOZD tov. aluminija	30.000.—	din
Anton Frangeš	3492	TOZD tov. glinice	30.000.—	din
Anton Strašek	3621	TOZD tov. glinice	10.000.—	din
Anton Peinkihner	3121	TOZD promet	25.000.—	din
Janez Klajnshek	2780	DS SS	10.000.—	din
Ignac Matjašič	3010	TOZD tov. aluminija	15.000.—	din
Ivan Vuzem	2953	TOZD tov. aluminija	5.000.—	din

Odplačilna doba je 10 let z 2— odstotno obrestno mero.

- razpravljal je o prošnji Alojza Bezjaka za izredno dodelitev posojila za gradnjo stanovanjske hiše in jo odložil do sprejema novega samoupravnega sporazuma o enotnih kriterijih pri reševanju stanovanjske problematike, ker v skladu s sedaj veljavnim pravilnikom o kreditiranju gradnje, nakupa in adaptacij stanovanjskih hiš iz sklada skupne porabe Bezjakove prošnje ne more ugodno rešiti,
- podaljšal je rok za izselitev iz stanovanja po pogodbah za posojilo za individualno stanovanjsko gradnjo, in sicer:
  - Zlati in Viktorju Hazabentu do 30. 6. 1977,
  - Antonu Repecu do 31. 3. 1978,

na osnovi določil 11. točke 68. člena samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov TOZD promet je iz sklada skupne porabe — socialne pomoči — odobril

- Ivanu Sambolecju iz TOZD promet enkratno denarno pomoč v višini 3.000.— din,
- Elizabeti Miložič iz TOZD promet enkratno denarno pomoč v višini 2.000.— din — namenisko za plačilo celodnevne varstva v šoli za hčerko Dragico,
- iz sklada skupne porabe — solidarnostne pomoči pa je odobril enkratno denarno pomoč Mariji Stajner iz Kungote št. 90, vdovi po pok. našem delavcu Francu Stajnerju, v znesku din 3.000.— — namenisko za nakup garderobe za sina Milana, ki je v Centru za rehabilitacijo sluha in govora v Ljubljani,

- razpravljal je o prošnji Štefana Koširja, upokojenca TGA, za dodelitev garsonjere v Kidričevem in ji ni ugodil, ker ni nobena na razpolago,
- razpravljal je o predlogu TOZD promet za odobritev solidarnostne pomoči Krajevni skupnosti Hajdina v obliki izkopa kanala za vodovodno omrežje in ga ni sprejel, ker v skladu skupne porabe ni na razpolago finančnih sredstev za take namene. Krajevna skupnost Hajdina lahko koristi stroj za izkop po planski lastni ceni.
- razpravljal je o nakupu zemljišča za gradnjo počitniških hišic in prodajo počitniškega doma ter predlagal delavskemu svetu TOZD in DS SS, da razpravljajo o predlogu kadrovskega socialnega sektorja št. 2693 z dne 22. 3. 1977, ki se nanaša na nakup zemljišča za gradnjo po-

čitniških hišic in prodajo počitniškega doma v Crikvenici in prodajno soglasje k predlogu, da se prodaja počitniški dom v Crikvenici najboljšemu ponudniku. Sredstva, ki jih bo delovna organizacija dobila s prodajo počitniškega doma, se uporabijo izključno za gradnjo ali nakup objektov za letovanje delavcev TGA. Gradnjo ali nakup je potrebno realizirati najkasneje v letu dni po prodaji počitniškega doma v Crikvenici, za kar so osebno odgovorni vodilni delavci delovne organizacije in individualni poslovni organi TOZD.

Delavski sveti TOZD istočasno podajo soglasje, da se odobri milijon din za nakup in ureditev zemljišča v kraju Valun na otoku Cresu. Odobrena sredstva bremenijo sklad skupne porabe in sicer del, ki je namenjen za gradnjo in vzdrževanje počitniških domov. Razlika med obstoječimi sredstvi omenjenega sklada in odobrenimi sredstvi se začasno (do prodaje počitniškega doma) premosti s kreditom. Bodisi iz drugih sredstev sklada skupne porabe ali pa s posojilom, najetimi pri banki. Kupljeno zemljišče se prične takoj pripravljati za gradnjo zidanih počitniških hišic, tako da bomo lahko takoj, ko bo delavski svet TGA sklepal o natančnejši finančni konstrukciji, že pričel graditi.

Snežno aprilsko presenečenje (Iz Impola)

Za dobro informiranje

(Nadaljevanje s 7. strani)

V tretji št. glasila »Aluminija« je zelo konkretno opisan primer informiranja v naši DO, pa je zato dobro, da si ga dobro preberejo vsi zaposleni in skušajo med vrsticami morda najti tudi sami sebe ali pa morda pomagati z določenimi nasveti in predlogi za konkretnije oblike informacij v glasilu »Aluminij« sicer na mestu oblike informacij v glasilu »Aluminij« sicer na mestu, žal pa je glede na enomesečno izhajanje mnogokrat taka informacija stara in ni več zanimiva, večkrat predtem pa obdelana tudi iz vidika dezinformacije. Določene oblike informacij iz zasedanj organov upravljanja v TGA in v TOZD ter DS SS in razni izvlečki sej, so prilično dobra oblika informacij pa je tak način morda izpopolnjen treba tudi v bodoče izdajati.

V sindikalnem informatorju bi se morali poverjeniki sindikalnih skupin, kot tudi predsedniki IO OOS v TOZD ter nakazati svoje težave in uspehe. Nakazali bi tudi predloge s katerimi bi se naj še bolj oblikovalo sindikalno delo v TOZD in DS SS. Nedavni seminar na Borlu za sindikalne delavce bi lahko mnogo doprinesel v živahnosti in konkretnosti sindikalnega dela, pa bi bilo dobro informacije v skrajšani obliki tudi o tem, saj so mnogi poverjeniki - pa tudi ostali pozabili zakaj so bili na seminarju in niso nič vedeli povedati, ko so prišli nazaj. Takih je sicer manj, so pa vendarle. To pa skušajmo odpraviti in podpreti nadaljnjo izhajanje rojenega informatorja od strani konference sindikata TGA.

F. Meško

Kaj menijo naši delavci o...?

Srednjeročni plan razvoja TGA

V letu 1976 smo sprejeli ostatek srednjeročnega plana razvoja TGA do leta 1980 na zborih delovnih ljudi. Definiiranje razvojnih ciljev TOZD je najodgovornejši del celotnega srednjeročnega programa. Predlog plana so pripravile strokovne službe s sodelovanjem vodilnih delavcev. Vse predvidene spremembe (rekonstrukcija hale A, modernizacija proizvodnje, uvažanje novih dejavnosti) so nujne za nadaljnji razvoj TGA.

Predlog plana razvoja je bil v javni razpravi saj so o njem razpravljali v vseh TOZD in DS skupnih služb. Na vsakem zboru delovnih ljudi je predlog razlagal eden od njegovih avtorjev. Tako je vsak član delovne organizacije dal pripombe na predlog. Vse zbrane pripombe so bile usklajene.

Koliko smo seznanjeni s srednjeročnim planom razvoja?

Manj kot polovica vprašanih je odgovorila, da so v glavnem seznanjeni s srednje-

ročnim planom, celo 20 odstotkov jih pa meni, da so premalo seznanjeni s planom razvoja.

Glede na postopek sprejemanja srednjeročnega plana menimo, da je število anketiranih, ki so seznanjeni z vsemi predvidenimi spremembami premalo, saj je med anketiranimi več kot polovica takšnih, ki bi morali biti glede na službene, samoupravljaljske ter družbenopolitične funkcije, nosilci teh sprememb.

Prva naloga — rekonstrukcija elektrolize A!

Na osnovi dobljenih podatkov lahko ugotovimo, da so najbolj pereč problem slabe delovne razmere v elektrolizi A, zato delavci postavljajo njeno rekonstrukcijo na prvo mesto v 5-letnem razdobju. Drugo mesto zavzema modernizacija v delovni organizaciji in novi projekti (izdelava rondelic, izparilnikov), ki jih je predlagala polovica anketiranih.

Med predlogi, ki bi jih naj realizirali do leta 1980 so bila tudi delovna mesta za invalide. Menimo, da ta možnost

obstoja ravno z načrtovanimi novimi proizvodnjami.

Kaj bodo prinesle planirane spremembe?

Delavci menijo, da bo uresničitev predvidenih projektov najbolj ugodno vplivala na izboljšanje delovnih pogojev, na boljše zdravstveno stanje zaposlenih in s tem na boljše poslovanje celotne TGA ter večjo produktivnost. Prav tako se bo povečala finančna stabilnost delovne organizaci-

ončno preobremenjenost TGA, omejeno rast osebnih dohodkov in motnje v sedanjih proizvodnji. Sorazmerno dosti jih meni, da v TGA nimamo dovolj ustreznega kadra, ki bi bil lahko nosilec uvajanja teh sprememb.

Nadaljnji razvoj TGA je možen le z uresničevanjem srednjeročnega plana.

Kljub težavam, ki bodo nastale pri uresničevanju plana

vorilo, da niso pripravljeni sodelovati.

Anketa — da ali ne?

Ker v vprašalniku nismo mogli zajeti vseh področij in problemov so sami delavci odgovorili, da je potrebno čimprej še urediti: sistem nagrajevanja po delu, stimuliranje, zvišanje produktivnosti, odnose in disciplino.

Delavci so ugodno sprejeli način ugotavljanja mnenj in stališč zaposlenih v TGA z metodo vprašalnika. Želijo le, da se anketira večje število zaposlenih in se rezultati ankete objavijo. Takšno obliko zbiranja predlogov in mnenj zaposlenih je potrebno obdržati so povedali anketirani.

Zaključek

S tem člankom je zaključeno obveščanje članov kolektiva o mnenjih in stališčih delavcev, ki so odgovarjali na vprašalnik. S serijo člankov, objavljenih v »Aluminiju« smo tudi izpolnili željo anketiranih, da se rezultati raziskave objavijo.

Raziskava bo dosegla svoj namen šele takrat, ko bomo ugotovljene slabosti in probleme odpravili.

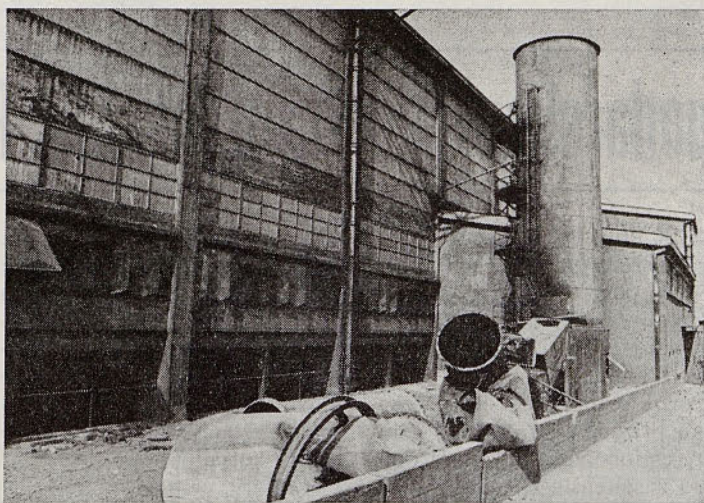
Obveščanje članov delovne organizacije o rezultatih raziskave je že eden od prvih korakov pri odpravljanju največje ugotovljene slabosti — slabega informiranja.

Upamo, da bodo ostali strokovni delavci in vodstvo, začeto pot nadaljevali.

A. Gorup

B. Glazer

Z. Zeljč

Dimnik

je ter skladi za osebni dohodek. Anketirani so prepričani, da bodo učinki predvidenih sprememb zelo pozitivni za celo TGA.

S temi odgovori so delavci izrazili svoje mnenje o učinkih realizacije zastavljenih ciljev. Do realizacije pa je dolga pot in uvajanje sprememb bo gotovo prineslo veliko problemov in tudi zahtevalo določeno odpovedovanje vseh zaposlenih.

Več kot polovica anketiranih navaja med težavami, ki bodo nastale pri uresničevanju srednjeročnega plana fi-

razvoja in potrebnim odpovedovanjem zaposlenih pa se večina delavcev strinja, da je uresničevanje plana nujno, ker je le na ta način možen nadaljnji razvoj naše delovne organizacije.

Pri tem pa anketirani izražajo veliko pripravljenost za sodelovanje pri uresničevanju plana razvoja, saj so pripravljeni delati prosto soboto, prispevati enodnevni zaslužek, prestaviti dopust na kasnejši čas in delati nadure. Le 2 odstotka anketiranih je odgo-

NOVI ČLANI KONFERENCE OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA TGA

1. BEK Srečko	TOZD VZDRŽEVANJE
2. KRETIČ Zvonko	TOZD ALUMINIJ
3. VESENJAK Martin	TOZD ALUMINIJ
4. BABSEK Drago	TOZD ALUMINIJ
5. CAJNKO Marjan	TOZD VZDRŽEVANJE
6. POTOČNIK Drago	TOZD VZDRŽEVANJE
7. KRAMBERGER Jože	TOZD VZDRŽEVANJE
8. SOK Martin	TOZD VZDRŽEVANJE
9. PETROVIČ Ljubo	TOZD VZDRŽEVANJE

Vsem novim članom delovne organizacije TGA »Boris Kidrič« Kidričevo želimo mnogo uspeha na delovnem mestu in aktivnega delovanja v samoupravnih organizacijah ter družbeno-političnih organizacijah.

Iz pisarne sindikata

Bodimo budni ob vsakem času

Obramba domovine je dolžnost slehernega državljana SFRJ, zato ni odveč, da si na kratko postavimo vprašanje: »Kje je naša budnost ter kako smo pripravljeni.« Znano je namreč, da je z 19. oktobrom 1976 začel veljati zakon o ljudski obrambi, ki postavlja pred vse nas zelo odgovorne ter pomembne naloge.

Vsi, ki imajo naročeno revijo »Naša obramba« so si lahko omenjeni zakon podrobneje prečitali v eni izmed lanskoletnih števil. Omeniti pa vsekakor velja, da bi moral biti z omenjenim zakonom seznanjen prav sleherni delavec, saj se pred vse nas postavlja nujnost uresničevanja nalog, ki jih postavlja pred sleherni delovni kolektiv že omenjeni zakon o ljudski obrambi. Prav tako pa tudi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah. Predvsem še po vprašanju družbene samozaščite in varnosti.

Kot se danes redno vzgaja naša armada ter se pripravljajo na morebitno obrambo domovine, bi se moral pripravljati tudi sleherni izmed nas, kajti zakon o ljudski obrambi je zakon nas vseh. Glede na dosedanje delo v tej smeri pri nas, sem skoraj prepričan, da mnogo naših delavcev ne ve o tem kaj več od tistega, da imamo pri nas pač nekaj zapisano v samoupravnih aktih in, da se še s tem niso vsi podrobneje seznanili, saj kot sem že omenil mora sleherni naš delavec biti seznanjen z novim zakonom ter mora biti vključen tam kjer bo s svojo sposobnostjo lahko največ oz. najbolj služil domovini.

Predvsem je pri tem treba povdariti, da bo še kako potrebno v bodoče med drugim občasno tudi preverjati sposobnost pripadnikov civilne zaščite ter teritorialnih enot. Le tako se bo še najbolj ugotovilo dejansko stanje pripravljenosti in se bodo lahko tudi v marsičem odpravile določene pomanjkljivosti, ki bi se pri tem pokazale.

Kolikor mi je znano, se bo

že v kratkem pričelo s predavanji in seminarji iz omenjene tematike in bomo v prihodnje morda lahko spregovorili že kaj več in konkretnije. Ker vemo, da zakona o ljudski obrambi nismo sprejeli zgolj po naključju. K te-

mu so nas privedla in primorala med drugim vsekakor splošni politični položaj v svetu, saj vemo, da še vedno obstojajo taki, ki imajo določene skomine po našem ozemlju, katerega pa smo pripravljani braniti tako, kot smo si

ga priborili v času narodno osvobodilne vojne.

Povsem podobno je tudi družbena samozaščita vezana predvsem na nevarnost od zunaj, saj govori o varovanju družbene lastnine, neupravičenege odtujevanja, prisvajanja,

zlorabljanja, nevestnega gospodarjenja ter drugih škodljivih dejanj, katere imamo tudi mi zapisane v našem SS o družbeni samozaščiti oz. v družbenem dogovoru. Ker v tem sestavku pišem predvsem o novem dopolnjenem zakonu o ljudski obrambi vsekakor ne bo odveč, če se še seznanimo z zadevami, ki opozarjajo na naloge, ki jih moramo opraviti, čeprav mi že določene zadeve v tej smeri imamo. Pri tem velja omeniti to, da gre predvsem za vskladitev naših obrambnih načrtov z novim zakonom, vskladiti sestav odbora za SLO in civilno zaščito z določili novega zakona, nabaviti sredstva za enote civilne zaščite, usposobiti zaklonišča in podobno.

Pri nas tako v TGA, kot tudi v KS Kidričevo smo na tem področju naredili velik korak naprej in sproti rešujemo določene probleme. Ker pa v naši delovni organizaciji delajo delavci iz raznih krajevnih skupnosti ter celo sosednjih občin je vsekakor prav, da se podrobneje pozanimamo tudi v svojem kraju kako potekajo obrambne priprave ter kako se izvaja novi zakon o ljudski obrambi. Enako pa moramo posvetiti skrb tudi družbeni samozaščiti, katera je za nas vse obvezna. Moramo jo v celoti izvajati, tako na delovnih mestih v tovarnah, kot tudi v krajevnih skupnostih in krajih kjer živimo.

Naše naloge v ljudski obrambi morajo postati sestavni del našega dela na vseh področjih delovanja. Kajti budni moramo biti ob vsakem času in se ne pustiti iznenaditi komurkoli. Ne bi bilo odveč, če bi se vsi delavci podrobno seznanili z zakonom o ljudski obrambi, kakor tudi o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah. Vsekakor pa z družbeno samozaščito. Vse to naj bo sestavni del našega vsakdanjega dela, na vsakem mestu in ob vsakem času!

F. Meško

Priznanje članu našega kolektiva

»Dragi drugovi, vojniki KOMEL RADOVAN član vašeg kolektiva zaslužen je dobiti...«

Tako se začne priznanje in ob enem tudi obvestilo, s katerim nas vojna pošta Djakovo obvešča, da je član našega kolektiva dobil značko »PRIMERAN VOJNIK«.

To visoko vojaško priznanje dobijo le vojaki, ki so dosegli odličen uspeh pri vojaškostrokovnem pouku, idejno-politični vzgoji, za primerno in zavestno opravljanje vojaških dolžnosti, za krepitev bratstva in enotnosti v vojaškem kolektivu itd.

Tovariš Komel je zaposlen v naši tovarni (TOZD aluminij) od leta 1974. Od takrat pa do odhoda v JLA je vestno opravljal svoje delo na delovnem mestu.

Bil je tudi aktiven družbeno-politični delavec, saj je nekaj časa deloval tudi kot predsednik mladine v TOZD.

S tem priznanjem (značko) si je tov. Komel prislužil tudi 15 dni nagradnega dopusta.

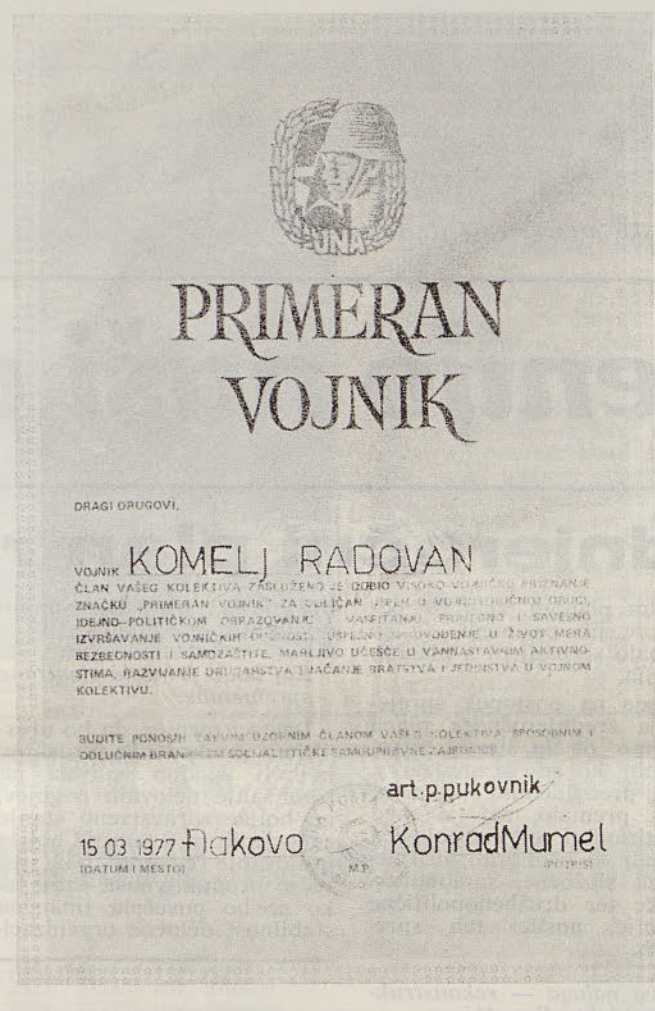
Želimo mu še več takih uspehov in upamo, da bo tudi naprej vzgled ostalim.

»Bodite ponosni na tako vzornega člana vašega kolektiva, sposobnega in odločnega branilca naše socialistične samoupravne skupnosti.«

To so zaključne besede, povzete s priznanja, ki pa povedo vse o vojaku, čl-

nu našega kolektiva. CESTITAMO!

F. D.

O gospodarskem položaju občine Ptuj v letošnjem letu

V sredo, dne 30. marca 1977 so se v dvorani narodnega doma v Ptujju sestali na skupnem zasedanju vsi trije zbori občinske skupščine Ptuj. Najprej so poslušali poročilo komisije za zaščito interesov občine Ptuj pri gradnji hidroelektrarne Srednja Drava II. — Formin, ki ga je podal predsednik komisije in predsednik IS SO Ptuj tov. Franjo Gnilšek dipl. ing., poročilo o delu upravnih organov SO Ptuj v letu 1975—1976 ter informacijo o gospodarskem položaju občine Ptuj na začetku leta 1977.

Delegati vseh treh zborov so pozorno sledili izvajanju tovariša predsednika IS SO Ptuj Franja Gnilška, tovariša ing. Vlada Kovačiča predstavnika dravskih elektrarn Maribor, tovarišice Jožice Čarnarove in tovariša Milana Kneževiča, direktorja podružnice

SDK Ptuj. Po prvi točki dnevnega reda je bilo podano obširno poročilo komisije za zaščito interesov občine Ptuj pri gradnji HE SD 2 iz katerega je bilo razvidno, da si odgovorni forumi v SO Ptuj še kako prizadevajo, da bi bili interesi občine v tej smeri dobro zaščiteni.

Ing. Franjo Gnilšek je zelo konkretno nakazal določene probleme v zvezi z gradnjo HE SD 2 na Forminu ter postavil v imenu komisije določene zahteve investitorju DEM, da uredijo vse potrebno v zvezi z zaščito in varstvom občanov občine Ptuj. Konkretno so bili nakazani problemi katere bo investitor moral dosledno spoštovati in urediti tako, kot je to nakazano v zazidalnem načrtu starega dela mesta. Urejena mora biti kanalizacija, kajti obstoječi (po graditvi akumulacij-

skega jezera) način odvajanja odpadnih voda v strugo Drave ne bo možen. Mnogo je bilo spregovorjenega o že omenjeni kanalizaciji, ureditvi obrežja v Ptujju, o vprašanju vodovoda, urejanja prometa in modernizacije cest ter varstva okolja.

Delegati so celotno poročilo komisije enoglasno podprli in odobrili. Zatem jih je predstavnik DEM ing. Vlado Kovačič podrobneje seznanil z nekaterimi problemi s katerimi se oni kot investitor ukvarjajo ter srečujejo pri vsakodnevem delu v nenehnem stiku z občani na območju na katerem se gradi bodoča hidrocentrala Srednja Drava 2 na Forminu.

Podal je izredno konkreten prikaz doslej opravljenega dela in kaj jih čaka še v bodoče. Z deli sicer zaostajajo v rokih za pet mesecev, ven-

dar pa je povdaril, da bo že to velik uspeh, če bo Srednja Drava pričela obratovati v mesecu novembru namesto v mesecu juliju. Iz vsega je bilo moč razbrati, da potekajo pri tej gradnji obojestranski dobri odnosi v duhu razumevanja določene problematike, ki jo skušajo rešiti v zadovoljstvo obeh strani. Če je bila na eni strani nakazana problematika, ki jo prinaša omenjeni objekt na področju občine Ptuj, pa so po drugi strani bili prikazani tudi pozitivni trenutki te velike investicije, ki bo dajala dragoceeno električno energijo našemu gospodarstvu. To bo tudi zadnja tovrstna elektrarna v sklopu dravskih elektrarn Maribor vzdolž Drave od Dravograda do vključno Formina. Iz sprejetih zaključkov in stališč komisije, ki so jo v celoti odobrili vsi delegati zborov SO Ptuj je razvidno,

da je med drugim treba vztrajati, da DEM kot nosilec investicije izpolni pogoje postavljene v izdanem soglasju k lokaciji SD 2 in da DEM izpolni dogovorjene in druge opravljene zahteve občine Ptuj, ki so povzročene z gradnjo in obratovanjem objekta.

V nadaljevanju skupnega zasedanja je tovariš in. Franjo Gnilšek v svojem izvajanju seznanil delegate o delu upravnih organov SO Ptuj ter pri tem nanizal sklop problemov s katerimi se ukvarjajo pri svojem vsakdanjem delu omenjene službe. Največji je kadrovski problem, ki jih pešti in zato so tudi ponekod zaostanki pri rednem opravljanju vsakdanjih nalog v smeri reševanja problemov z občani, ki iščejo razne nasvete, zahteve in podobno. Tudi

(Nadaljevanje na 11. strani)

O gospodarskem položaju občine Ptuj v letošnjem letu

(Nadaljevanje z 10. strani)

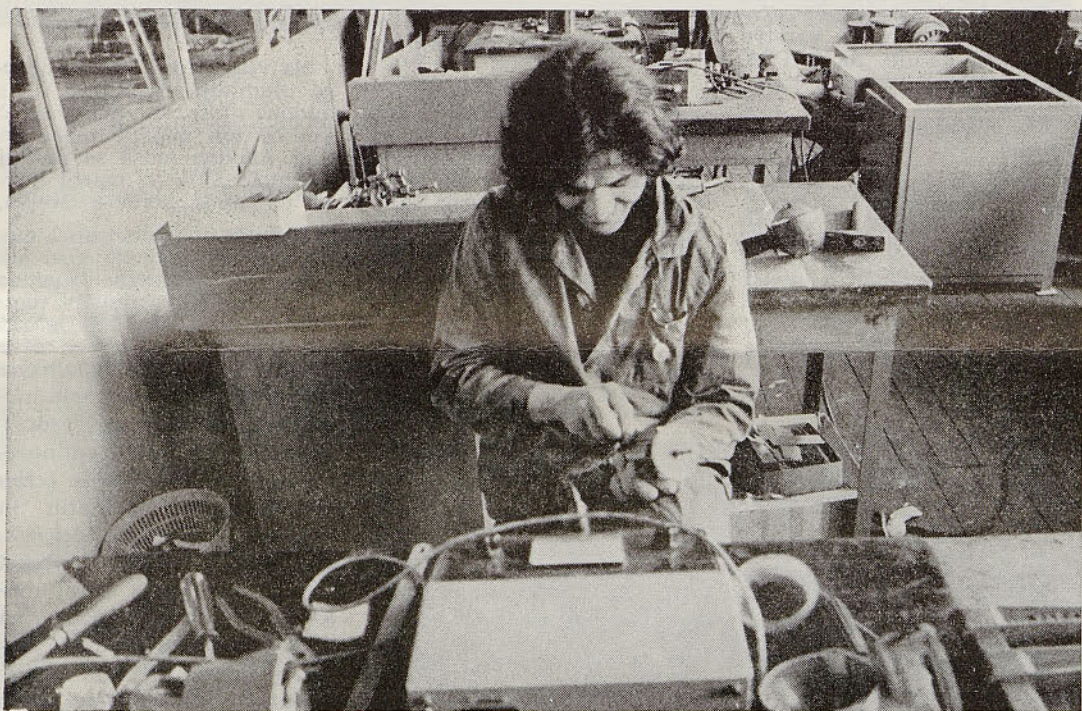
v razpravi o tej točki dnevnega reda so poedini delegati opozarjali na določene pomanjkljivosti v delu upravnih organov SO Ptuj ter predlagali tudi rešitve v tej zvezi. Tako se je delegat KS Ptuj zavzel za to, da bi naj razmislili o tem, da je potrebno delo nekaterih upravnih organov (služb) uvesti tudi v popoldanskem času ne le ob sredah ampak še kakšen drug delovni dan. S tem bi omogočili, da mnogi delavci ne bi po nepotrebnem zapuščali svojih delovnih mest v dopoldanskem času in tako izgubljali svoje ure. Mnogokrat pa nastaja problem tudi pri delu v DO. Tak način so delegati tudi podprli z mnenjem, da bi bilo potrebno malce razmisliti tudi o drsečem delovnem času v nekaterih službah. Pomembno je namreč, da našemu občanu nudimo hitre usluge na način, ki bo najmanj prizadel njegov žep pa tudi delovno organizacijo v kateri dela. Bilo je tudi nekaj konkretnih pripomb na samo poročilo o delu uprav-

bučnih rezultatov, saj je produktivnost oziroma storilnost ponekod izpod dogovorjenih meril, ki so bila sprejeta z resolucijo o politiki uresničevanja družbenega plana občine Ptuj za obdobje 1976 do 1980 za leto 1977. Nanizanih je bilo vrsto podatkov iz katerih je bilo jasno videti dejstvo, da se v občini ne pridržujemo tistih dogovorov, ki smo jih sprejeli ter, da se nam z nadaljevanjem takega načina dela ne obeta tudi v bodoče nič dobrega.

Sedem delovnih organizacij, ki so lansko leto zaključile z izgubo daje misliti, da bo potrebno konkretnih posegov, prav tako pa ne gre podcenjevati tudi dejstva, da je nekaj delovnih organizacij, ki poslujejo na skrajni meji rentabilnosti. Vsekakor je še vedno čas, da se ukrenejo oziroma podvzamejo ustrezni u-

Zlindra

Iz elektro delavnice

ša prizadevanja. Konkretno podane številke so delegatom dale misliti o nastalem položaju in jih bodo prav gotovo nehote tudi prisilile na to, da bodo konkretnije ter odločno preverili stanje v svojih delovnih organizacijah in KS ter pomagali pri reševanju obstoječega stanja. Po tem, ko so delegati po štirnem skupnem zasedanju sprejeli zaključke in stališča po tem vprašanju, so se razšli na ločene seje na katerih so nato nadaljevali z obravnavo in reševanjem ostalih točk dnevnega reda, ki so jih imeli pred seboj. Največ dela sta imela vsekakor zbor ZD in zbor KS, ki sta imela na vrsti kar 25 točk dnevnega reda, med katerimi so nekatere bile potrebne večje obravnave.

Tudi DPZ je obravnaval poleg svojih 12 točk še 14 točk

dnevnega reda o katerih samo razpravlja in zavzema stališča, medtem ko spadajo v pristojnost ZZD in ZKS. Zanimiva je bila razprava o osnutku odloka o oprostitvi plačevanja pristojbin za uporabo javnih cest za kmetijske traktorske priklopnike, o prepovedi in omejitvi rejne živali na območju občine Ptuj, medtem ko je bil predlog odloka o zvišanju stanarin v občini Ptuj umaknjen z dnevnega reda in ga bodo obravnavali kot osnutek na prihodnji seji zborov SO Ptuj, ki bo v mesecu aprilu ali v začetku maja.

Skratka 29. zasedanje vseh zborov SO Ptuj je bilo tokrat obširno, živahno, konkretno in predvsem plodno po razpravi in predlogih ter stališčih.

France Meško

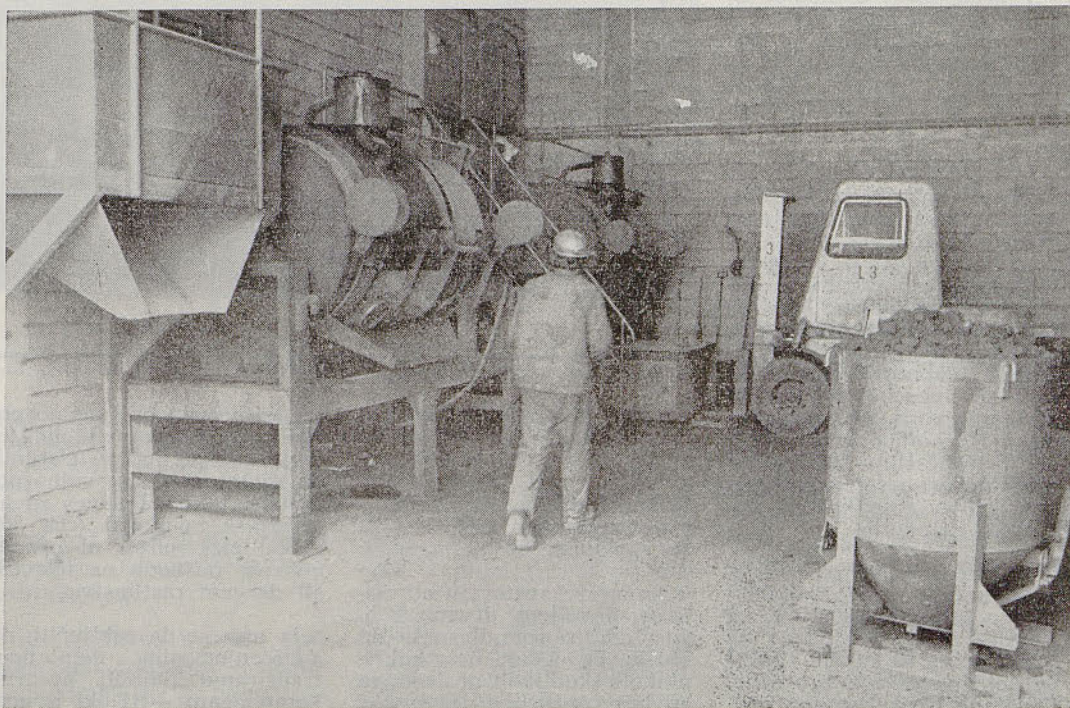
nih organov SO Ptuj o katerih pa bo podrobneje še stekla razprava na IS SO Ptuj.

V tretji točki dnevnega reda, ki sicer prvotno ni bila predvidena za skupno zasedanje, vendar je glede na pomembnost in nujnost bila obravnavana, predvsem tudi zato, ker je temu skupnemu zasedanju prisostvovalo skoraj rekordno število delegatov (morda je k temu pripomoglo tudi pravo zimsko vreme, saj je naletaval sneg), ki so pazljivo poslušali vsa podana poročila in tudi aktivno sodelovali v razpravi. Tovarišica Jožica Čarmanova je delegatom k že prejetemu obširnemu poročilu podala obrazložitev iz katere je bilo moč takoj ugotoviti stanje v katerem se v tem času nahaja gospodarstvo ptujske občine.

Povdarjeno je bilo med drugim tudi to, da so že prvi trije meseci leta 1977 za nami, vendar pa ni opaziti vzpod-

krepi, s katerimi je treba zatreči vse negativno ter kreniti v smeri boljšega gospodarjenja in s tem tudi za doseg možnosti višjih osebnih dohodkov. Tudi direktor SDK Ptuj tov. Milan Knežević je svojo razpravo podkrepil s konkretnimi številkami obstoječega stanja, ki je vseprej kot zadovoljivo. Menil je, da s takim načinom ni moč nadaljevati in, da mora informacija o gospodarskem položaju občine Ptuj na začetku leta 1977 biti obravnavana v vseh organizacijah združenega dela in temeljnih organizacijah združenega dela ter v vseh krajevnih skupnostih.

Vsi delavci in občani morajo biti podrobno seznanjeni z dosedanjim potekom gospodarjenja ter takoj ukrepati, da se v nadaljevanju preprečijo vse negativne posledice, ki bi še bolj hromile na-

Mešalniki za phalno maso

Aluminijska industrija in zaščita okolja

1. ELEKTROLIZA Al KOT ONESNAŽEVALEC OKOLJA

Znano je, da se pri elektrolizi aluminija sproščajo velike količine plinov CO, CO₂, SO₂, H₂S, CS₂ ter prašnati delci glinice, katrana, ogljika itd. Aluminijska industrija kot onesnaževalec okolja je svojo »popularnost« dobila zahvaljujoč količinam fluorjevih komponent. Značilno je, da noben element, ki se nahaja v človekovem okolju in seveda tudi v njegovem tkivu ni zbudil toliko pozornosti kot fluor. Misterij fluorja je privlačil številne raziskovalce, ki so ugotavljali vpliv fluorja na človeka, živali in rastlinstvo.

Rezultati posameznih raziskav so med seboj precej nasprotni, kar je vplivalo tudi na zakonodajalce, da so določali nemogoče normative o količinah in koncentracijah fluorja v ozračju. Pri nas je nepravilnost, da pri določanju normativov (tudi pri najnovejših predpisih iz varstva zraka v SRS) ni sodelovala tudi industrija, ampak se je težišče preneslo na same raziskovalne institucije.

V tem poročilu bom skušal pojasniti osnovne probleme, ki nastajajo pri zbiranju in čiščenju plinov pri obstoječem sistemu v TGA Kidričevu.

Opisal bom tudi prizadevanja TGA, da v okviru srednjeročnega programa razvoja rekonstrukcije naprav za proizvodnjo aluminija upošteva najnovejša tehnična spoznanja s področja varstva okolja.

2. SISTEM ZBIRANJA IN ČIŠČENJA PLINOV V TGA

Pri normalnem obratovanju elektrolitske celice (Söderberg tip) sta glavni sestavini izločenega plina CO₂ (40–70%) in CO (10–30%). Ti plini se običajno ne štejejo za škodljive, ker v gorilniku CO zgori v CO₂. Izločen plin vedno vsebuje določeno količino žvepljenih komponent in katrana, ki izhajajo iz koks in smole (koks in smola se uporabljata za izdelavo anodnega dela elektrolitske celice). Glinica in fluorjevi komponenti izhajajo iz materialov, ki sestavljajo elektrolitsko kopel.

V proizvodnji aluminija uporabljamo kriolit (Na₃AlF₆) za tvorbo elektrolita, ki povzroča predčasno topljenje in razkrajanje glinice. Tališče glinice se v elektrolitni tališni zniža od 2050° C na 900° C.

Elektrolit (ali topilo) se sestoji v glavnem iz kriolita, menjajoče se množine glinice in manjše količine aluminijevega fluorida (AlF₃). Pri obratovanju celice moramo dodati določeno količino AlF₃ zaradi zadrževanja molarnega razmerja med NaF in AlF₃. Zaradi hlapnosti omenjenih dodatkov, posebej pri povišani temperaturi, se sproščajo fluorjeve komponente (v nadaljnjem besedilu kot F), kar predstavlja ne samo surovinsko izgubo ampak tudi nevarnost za okolje.

Na vsako tono proizvedene aluminija porabimo 30–40 kg AlF₃ in 40–50 kg Na₃AlF₆, kar preračunano na F znaša cca 40 kg F/t Al. Del te količine ostane pri celici (kriolitne pene, katodna podlaga itd.), drugi del 18–20

kg F v plinski obliki in v obliki delcev se emitira v okolje. Sestava tega plina pri Söderberg celici je 80–90% HF, delci so v glavnem iz kriolita.

Podrobne analize plinov sami še nismo izdelali, razpolagamo pa s podatki, ki jih je podal PECHINEY in ki so služili kot osnova za projektiranje naprav za zbiranje in čiščenje plinov. Po teh podatkih 1 m³ zgorelih plinov vsebuje sledeče nečistoče:

katran	2 – 3 g
Al ₂ O ₃	5 – 10 g
HF	2 – 2,5 g
SO ₃	2 – 3 g

Zgorelih plinov nastane pri eni celici 33,5 l/sek.

K tem podatkom lahko dodamo še ogljik in povečano količino katrana, ki nastaja zaradi nepopolnega zgorevanja (v praksi je to pogost pojav). Za odvek plinov so montirani štiri ventilatorji (344 el. celic) s kapaciteto 4 x 25 000 m³/h pri temperaturi 40° C, razlika pritiska 500 mm VS.

Najbolj realne podatke o količinah in koncentracijah različnih komponent v plinu bomo dobili iz podatkov porabljenih surovin.

a) količina emitiranega F

Pri dnevni proizvodnji 123 ton aluminija se sprošča okrog 2300 kg Fg+s/dan. Dnevna količina regeneriranega kriolita znaša okrog 850 kg, ali 500 kg F/dan. Z ozirom, da se velika količina F odstrani s prahom pri zbiranju in s blatom pri pranju plinov lahko rečemo, da s postopkom

je F na delovnih mestih (Zavod za tehnično in zdravstveno varstvo SRS Ljubljana) in imisijskih koncentracij (Zavod za zdravstveno varstvo Maribor), kažejo, da v TGA, kar se tiče F niso presežene niti MDK niti dovoljene imisijske vrednosti. (priložene tabele)

Najboljši indikator prisotnosti F komponent v ozračju so iglavci (bori). Znano je, da so v začetnem periodu obratovanja elektroliz (ko še ni bil vključen sistem za či-

1000 krat večjo topnost od kriolita ali CaF₂, AlF₃ je inerten.

b) Koncentracija emitiranega F

Iz zgoraj navedenih podatkov je razvidno, da emisijska vrednost podana kot koncentracija F/m³, nič ne pove, ker ima vsaka tovarna količina odsesanih plinov prilagojeno velikosti el. celice, oziroma kapaciteti proizvedene aluminija. V TGA smo iz-

nje meje pri dovoljeni emitirani količini F komponent.

c) Ostale škodljive snovi

Na vsako tono proizvedene aluminija porabimo 0,5 t anodne mase, kar pomeni več kot 60 ton anodne mase na dan. Anodna masa se sestoji iz smole 33% in petrol koks ter male količine žvepla.

Pri povišani temperaturi masa odgoreva, razvijajo se plini CO, CO₂ ter razne žveplene komponente, katranske pare in čisti ogljik. Pri slabem zgorevanju močno narašča gostota plinov zaradi katrana in ogljika, kar ustvarja nepremagljive ovire pri vzdrževanju gorilnikov in plinovodov. Iz tega razloga je težko oceniti delež prašnatih in plinskih komponent (del prahu ostaja v celici). V praksi imamo opravka z nekaj tonskimi količinami prahu na dan. Tipična sestava zbrane prahu po dobrem zgorevanju je: 10% katrana, 25% glinice, 30% kriolit, 30% ogljik, Fe₂O₃ itd.

ZBIRANJE IN ČIŠČENJE PLINOV

Ob anodnem plašču je postavljen zbiralni obroč, ki ima namen, da zbere čimveč nastalih plinov in da jih usmeri do gorilnika. Gorilniki so preko priključne cevi spojene na zbiralno cev, ki zbira pline iz 12 el. celic v eni vrsti. Osem zbiralnih cevi (92 celic) je vključenih na pralni kanal tako, da v obeh elektrolizah imamo štiri ločene obrate pralcev plinov. Na koncu pralnega kanala sta dva ventilatorja (2 x 25 000 m³/h, en je rezerva), ki iz celotnega sistema zbirajo plin.

V pralnem kanalu je nameščenih 200 razpršilcev, ki pršijo pralno tekočino (rastopino Na₂CO₃ v vodi). Pralna tekočina cirkulira toliko časa (cca 3 dni) dokler kon-

(Nadaljevanje na 13. strani)

Dvorišče

Zapoznili sneg

ščičenja plinov zmanjšamo emisijo fluorja za 900–1000 kg Fg+s/dan. Ostala količina, ki nam uhaja zaradi posluževanja celic in izgub pri zbiranju znaša cca 1200–1300 kg Fg+s/dan.

Na osnovi svetovnih normativov, dovoljena dnevna količina emitiranega F znaša do 750 kg Fg+s/dan, brez kakršnihkoli škodljivih posledic za srednje občutljivo področje. Obsežne meritve koncentracij

ščičenja plinov) bili močno poškodovani iglavci v okolici tovarne. Po vključitvi čistilnih naprav se je stanje vidno popravilo, tako da danes zunaj tovarniškega kroga (cca 500 m od elektrolize) ni opaziti nobenih poškodb na iglavcih ali drugem rastlinstvu.

Iz tega se da zaključiti, da s čiščenjem plinov delno neutraliziramo najbolj nevarno komponento —HF, ki je znana po tem, da ima nekaj

merili 12 mg F/m³, ki se emitira v okolje skozi dimnik po čiščenju (kapaciteta ventilatorjev je cca 80 000 m³/h), toda to ni niti polovica celotne količine, ker se večji del emitira po celi dolžini elektroliz. Na podoben način smo skušali sugerirati Republiške sekretariatu za urbanizem pri določanju emisijskih vrednosti za F. Naše pripombe so samo delno upošteevane tako, da končni korigirani Zakon o varstvu zraka nima zgor-

Aluminijska industrija in zaščita okolja

»Halde«

(Nadaljevanje z 12. strani)

centracija NaF ne doseže 22 — 25 g NaF/l. Takrat se v proces vključi drugi rezervoar s svežo raztopino, a tekočina bogata s NaF se obori z dodatkom NaHCO_3 in aluminatnega luga. Tako dobljeni kriolit se centrifugira, suši in vrača v proces. Tekočino po centrifugiranju ponovno uporabljamo v procesu pranja — blato odstranimo.

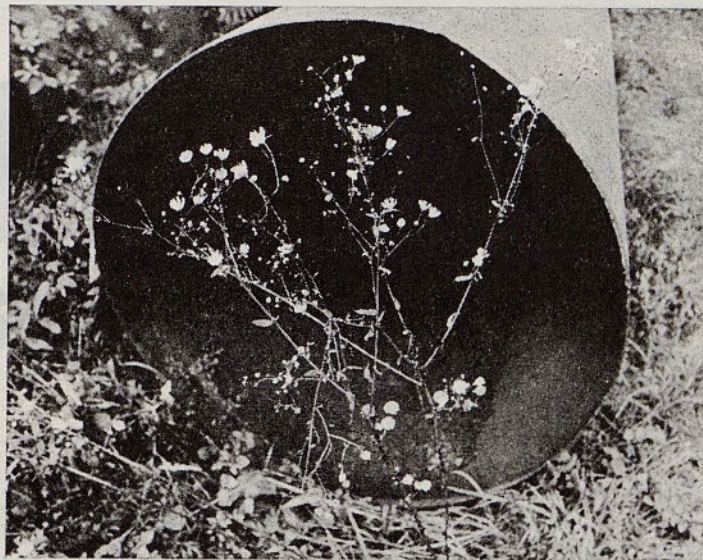
IZBOLJŠANJE SISTEMA

S celotno problematiko zbiranja in čiščenja plinov smo se začeli sistematično

ukvarjati leta 1972. Najprej smo zamenjali način zbiranja plinov nad gorilnikom v obeh elektrolizah, kar je bistveno vplivalo na celoten sistem. Po tej predelavi se je povečala količina regeneriranega kriolita od 11 ton/mesec na 23 ton/mesec. S tem so se tudi povečale težave zaradi zbiranja večje količine prahu, ki je prepogosto zamaševal plinovod. Da bi še povečali efekt zbiranja in istočasno zmanjšali postopek odločili za večjo rekonstrukcijo sistema smo se cijo gorilnikov in priključnih cevi v elektrolizi B. Stroški za to rekonstrukcijo so znašali okrog 1.600.000 din in je bila končana leta 1976.

Vpeljali smo tudi nove organizacijske ukrepe za vzdrževanje sistema, toda kljub temu željenih rezultatov nismo dosegli. Takšen sistem zbiranja plinov še vedno zahteva prepogoste in redne intervencije človeka in je iz tega vidika treba se naprej raziskovati.

V letu 1977 planiramo še izboljšati gorilnike in predelati zbiralni plinovod tako, da

Pomlad

cevi montiramo bliže katodnemu delu celice. Na ta način bi še skrajšali dolžino cevovoda in kar je najbolj pomembno, cevi bi se dodatno grele (od katode) kar naj bi odpravilo kondenzacijo katranskih hlapov.

Pri čistilnem sistemu smo zamenjali razpršilec s čemer smo dosegli boljše pranje plinov in olajšali vzdrževanje.

SREDNJEROČNI PROGRAM RAZVOJA REKONSTRUKCIJE NAPRAV ZA PROIZVODNJO ALUMINIJA

Do leta 1982 planiramo rekonstruirati polovico obstoječih elektrolitskih celic (elektroliza A), ki so v obratovanju že od leta 1954. Ta rekonstrukcija ni nujna samo zaradi velikih stroškov vzdrževanja dotrajalnih naprav in zastarele tehnologije, ampak v velik meri tudi zaradi izboljšave delovnih pogojev in zaščite okolja. To nam dokazuje tudi podatek, da od 80 milijard S din, koliko bodo znašali celotni stroški rekonstrukcije, okrog 12 milijard bo vloženo za naprave za zbiranje in šiščenje plinov.

Projekt še ni končan (izdeluje ga švicarska firma Alusuisse), ampak na osnovi dobljenih podatkov in zahtev od naše strani lahko damo zadošten opis.

Namesto dosedanjih Söderbergovih 56 kA celic bomo vgradili 160 kA celice s predpečeno anodo. Takšen tip omogoča pokritje celotne celice, kar bistveno vpliva na izboljšavo delovnih pogojev kot tudi okolja. Zaprta celica ne zmanjšuje samo emisijo F (ki znaša 12 — 16 kgF/t Al), ampak tudi preprečuje širjenje prahu (katrana sploh ni) in zmanjšuje delovno temperaturo. Zaprta celica je edina rešitev za elektrolizo A z ozirom na to, da nima naravne ventilacije od spodaj, ampak samo od strani. Razen tega so tudi naprave za posluževanje celic projektirane tako, da povzročajo minimalni ropot, posebna razsvetljava itd., lahko rečemo, da bomo dosegli optimalne pogoje dela.

pa v različnih modifikacijah, ki se razlikujejo po površinski sestavi, kar vpliva na reakcijsko hitrost in tečenje glinice. Za časa kalciniranja se kristalna struktura spreminja od zelo aktivne (gama) glinice do neaktivne (alfa) glinice. To pomeni, da pri pripravi glinice za suho čiščenje moramo prilagoditi tudi postopek pridobivanja glinice tako, da ne vsebuje več kot 60% alfa komponente.

El. celice so med obratovanjem popolnoma zaprte. Samo pri menjavi anod, pri prebijanju skorje, polnjenju z glinico in dodatnimi materiali, pri črpanju aluminija itd., se celice odprejo. Ker se iz notranjosti celice neprenehoma črpajo dimni plini je dosežen 95% efekt zajemanja nastalega plina.

Plini ki prihajajo iz celice se direktno sesajo do cevnihih filtrov z visoko učinkovitostjo, od koder očiščeni gredo v atmosfero. V cevovodu, ki povezuje celice z filtrirno napravo se dodajo odvisno od obstoječih obratovalnih pogojev določeno količino glinice, ki pa jo v filtru zopet odvezamemo.

S takšnim vodenjem koncentriranega plina dosežemo reakcijo med F in glinico. Vodenje čiščenja s pomočjo cevnihih filtrov poteka tako, da ostane na filterovi površini, skozi katerega teče surovi plin, enakomerna plast glinice. Na ta način se dokončuje proces odstranjevanja F, ki se je pridel že v cevovodih. Z čiščenjem s pomočjo suhok stisnjene zraka se sproti del nasičenih oksidov odstranjuje s površine filtra, med tem pa istočasno z dodatkom surovega plina se dodaja sveža glinica na površino filtra. Glinico bogato s F mešamo s svežo glinico, ali pa jo direktno porabimo v el. celici.

Takšen postopek čiščenja je tudi zelo gospodaren, ker so dodatki svežega kriolita in AlF_3 zmanjšani na minimum.

ZAKLJUČEK

Lahko zaključimo, da je odločitev, da se pri rekonstrukciji vgradijo najučinkovitejše naprave. Na ta način bomo pridobili izkušnje za rekonstrukcijo elektrolize B, tako da večino naprav potem lahko sami projektiramo in izdelamo.

Pri starih Söderbergovih celicah (ki jih je v svetu vse manj), se je treba izključno orientirati na izboljšavo odveka plinov in delovnih pogojev (ne samo zaradi F), ker TGA Kidričevo tudi z malo učinkovitostjo čistilnega sistema (glede F) ne ogroža okolja.

Ivo Ercegovič, ing.

Odlok o razglasitvi leta 1977 za leto varstva in izboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja

Skupščina SFRJ razglasa leto 1977 za leto varstva in izboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja.

K izboljšanju človekovega življenjskega in delovnega okolja spada tudi kajenje. Marsikdo je prisiljen vdihovati zrak, ki je napolnjen z nikotinom, če mu to prija ali ne, ker le malokateri kadilec pomisli na to, da nekdo le s težavo prenaša cigaretne dim in voni.

Predvsem bi bilo potrebno razmisliti o tem, da bi prenehali s kajenjem na sejah. Delavski svet TGA je že v prejšnji mandatni

dobi sklenil, da je med sejo prepovedano kaditi, vendar ima po enournem zasedanju odmor za kajenje. Tak način bi lahko uporabili tudi na sejah drugih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Tudi na delovnih mestih bi naj tisti, ki kadijo, pomislili, če njihovim sodelavcem ustreza zrak, napolnjen z nikotinom. Marsikaterega boli glava od cigaretne dima, se slabo počuti in zaradi tega ne more opravljati svojega dela tako, kot bi ga lahko.

PREMISLIMO!

A. K.

Kako se razporeja dohodek po samoupravnem sporazumu črne in barvaste metalurgije?

Udeleženci tega samoupravnega sporazuma smo izoblikovali povsem samosvoji in specifični sistem ter merila za razporejanje dohodka. Prva značilnost je, da ne razporejamo samo ustvarjenega dohodka, temveč tudi ugotavljam, kako je udeleženec pridobil dohodek. Pri tem izhajamo iz spoznanja, da je pridobivanje dohodka aktivnost, ki ga sestavljata dva procesa: ustvarjanje dohodka in družbeno priznavanje oziroma ugotavljanje dohodka. To ugotovitev dopolnjujemo še s spoznanjem, da se dohodek ustvarja s smiselnim delovanjem dveh proizvodnih tvorcev — živim in minulim delom. Poleg tega pa na njegovo višino vplivajo še izjemni pogoji za pridobivanje dohodka.

Dogovorjeni kriteriji za merjenje živga in minulega dela so naslednji:

— živo delo izražajo v delovnih urah,

— minulo delo pa v dinarjih.

Za merjenje produktivnosti dela (živga in minulega) uporabljamo udeleženci dogovorjeno spodnjo raven. Spodnjo raven produktivnosti živga dela doseže udeleženec takrat, ko ustvari dohodek v višini normalnega bruto osebne dohodka. Normalni bruto osebni dohodek pa določimo po posebnem členu tako, da udeleženci med seboj izberemo tipično delovno organizacijo (tipično po zahtevnosti njenega delovnega procesa, kvalifikaciji zaposlenih, težavnosti delovnih razmer in drugo). V tej tipični organizaciji sporazumno določimo višino normalnega osebne dohodka za uro dela. Drugi udeleženci imajo lahko drugačen normalni osebni dohodek, če imajo drugačno kvalifikacijsko strukturo, drugačne delovne razmere in drugačne druge elemente, ki v tipični delovni organizaciji opredeljujejo njen normalni osebni dohodek. Za leto

1974 se normalni osebni dohodki gibljejo v razponu 23,84 din na uro (Zelezarna Jesenice — tipična delovna organizacija) do 24,33 pri TGA Kidricevo in 21,64 v Zicni Celje.

Tudi spodnjo raven produktivnosti minulega dela izrazimo z ustvarjalnim dohodkom in sicer z obrestmi za izposojena poslovna sredstva ter z dogovorjeno obrestno mero za lastna poslovna sredstva. Pri tem v sporazumu določimo, da obrestna mera za ta sredstva ne more biti za več kot tretjino nižja od obresti pri tujih poslovnih sredstvih. Obrestna mera ni nujno enaka za vse udeležence, temveč je lahko različna glede na razmerje med angažiranim živim in minulim delom.

Udeleženec je uspešno posloval, če je s poslovanjem ustvaril dobiček, se pravi, da je dosegel večji dohodek, kot je dohodek, ustvarjen na spodnji ravni produktivnosti živga in minulega dela. Dobiček torej vsebuje presežno produktivnost živga in minulega dela in del morebitnega dohodka zavoljo izjemnih pogojev.

Potem, ko udeleženci v sporazumu ugotovijo, kako so si pridobili dohodek, pristopijo k njegovemu razporejanju, in sicer v treh fazah. V prvi delitvi ustvarjeni dohodek razdelijo na normalne osebne dohodke, normalni prispevek minulega dela ter na dobiček iz poslovanja. V drugi delitvi dohodka razdelijo na sredstva za dejanske bruto osebne dohodke, sredstva za skupno porabo, prispevek v sklad solidarnosti ter na pogodbeno, zakonske in druge obveznosti.

Sporazum posebej določa, kako se oblikuje višina sredstev za dejanske bruto osebne dohodke. Osnove so naslednje:

— udeleženec, ki je ustvaril toliko dobička iz poslovanja, ko

likor znašajo njegove zakonske obveznosti, lahko izplača za bruto osebne dohodke sredstva v višini normalnih osebnih dohodkov;

— udeleženec, ki je po pokritju pogodbenih obveznosti ustvaril več dobička, kot znašajo njegove zakonske obveznosti, sme na osebne dohodke razporediti tudi del dobička, vendar mora hkrati izločiti prispevek v solidarnostni sklad udeležencev po posebni lestvici;

— udeleženec, ki je ustvaril manj dobička, kot znašajo njegove zakonske obveznosti, ali pa je posloval z izgubo, ne sme za osebne dohodke uporabiti vseh sredstev v višini normalnih osebnih dohodkov, temveč za nepokrite normalne osebne dohodke manj itd.

S tretjo delitvijo udeleženci ponovno prerazporedijo tisti del dohodka, ki je bil z drugo delitvijo razporejen v korist udeleženca, to je na sredstva za neto osebne dohodke, skupno porabo in za neto akumulacijo.

Samoupravni sporazum črne in barvaste metalurgije določa tudi normalni in minimalni poslovni uspeh. Za normalni poslovni uspeh se šteje dohodek, ki zadošča za kritje normalnih osebnih dohodkov, normalnega prispevka minulega dela, ki pokriva pogodbeno obveznosti in dogovorjeni prispevek minulega dela (dogovorjene obresti za lastna poslovna sredstva in obresti za tuja poslovna sredstva), zakonskih obveznosti in sredstev skupne porabe po sporazumu.

Za minimalni poslovni uspeh pa se šteje, če dohodek pokriva 85 odst. normalnih osebnih dohodkov, prispevek iz minulega dela, ki pokriva pogodbeno obveznosti in minimalni prispevek minulega dela v višini 5 odst. od lastnih virov poslovnih sredstev, vse zakonske obveznosti ter sredstva

skupne porabe do višine izplačil, ki jih kot spodnjo mejo določa sporazum.

Mnenja o kvaliteti meril za razporejanje dohodka v tem sporazumu so deljena. Nekateri jim predvsem očitajo, da so težko razumljiva in povsem drugačna od meril v drugih sporazumih. Vendar pa samo to ne zadošča za njihovo vrednotenje. Dejstvo je, da je to edini sporazum doslej, ki skuša opredeliti dohodek na osnovi vrednotenja živga in minulega dela, ki uvaja metodo, da daje enaka enota živga dela enako pravico do udeležbe v osebnih dohodkih, ki zahteva zaščito akumulacije tako, da določa vrednost enote minulega dela, ki je dovolj stimulativna, ker večji dobiček pomeni tudi večje osebne dohodke, obenem pa je delitev usmerjena tako, da se hitreje krepi materialna osnova združenega dela kot pa osebna in skupna poraba. Načelno temu samoupravnemu sporazumu ne moremo odrekati kvalitete, lahko mu očitamo to, da je delitev usmerjena in prirajena za delovne organizacije, ne pa za temeljne organizacije združenega dela. Praksa bo pokazala, ali bo zapisani sistem razporejanja dohodka možno uspešno uporabiti tudi na tej ravni. Prav tako nam bodo pokazala praktične izkušnje in teoretično dopolnjevanje dosedanjih izkušenj o minulnem delu in pravicah delavcev iz minulega dela, ali so udeleženci tega samoupravnega sporazuma izbrali ustrezna merila. Vsekakor pa sodimo, da je v tem sporazumu najbolj pozitivno to, da upošteva mnogo ekonomskih resnic in ustavnih določil.

Zaključek

Namen tega gradiva je prikazati teoretična izhodišča in praktično uresničevanje razporejanja dohodka predvsem v samoupravnih sporazumih, ki razporejajo doho-

dek na materialnem področju družbene reprodukcije — v gospodarstvu. Podobne sporazume imajo tudi organizacije združene dela, ki opravljajo dejavnosti na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva itd., ki pridobivajo dohodek s svobodno menjavo dela z delom delovnih ljudi, katerih potrebe in interese na teh področjih zadovoljujejo (po 16. členu ustave SFRJ).

Nekoliko drugačni so samoupravni sporazumi za delavce v delovnih skupnostih organizacij poslovnih združenj, v bankah in v zavarovalnih skupnostih, ki imajo po 29. členu ustave SFRJ samo pravico do sredstev za osebno in skupno porabo. Le-ti na osnovi ovrednotenja tipičnih delovnih mest oziroma tipičnih poklicev, ki pa morajo biti enako ovrednoteni kot podobni elementi delitve osebnih dohodkov v organizacijah združenega dela.

V gradivu tudi ni obdelan pomen tipičnih poklicev in analitične ocene delovnih mest, ki bi prispevali k zaokroženemu spoznanju problematike samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke, saj so ta vprašanja obdelana drugje. Zapišem naj le, da je namen vrednotenja tipičnih poklicev približati praksi načelo: »Za enako delo enako plačilo«. Vendar pa zato teh poklicev ne smemo enačiti s tarifnimi postavkami. Služijo namreč temeljnimi in drugim organizacijam združenega dela samo za orientacijo pri ocenjevanju poklicev oziroma delovnih mest. Zato tudi niso neposredno uporabni, temveč dobijo svoj smisel šele s sočasno uporabo sistemizacije in z analitično oceno delovnih mest.

Franc VREŽE, ml.

Poglejmo resnici v oči

Kaj storiti glede prehrane v naši delovni organizaciji?

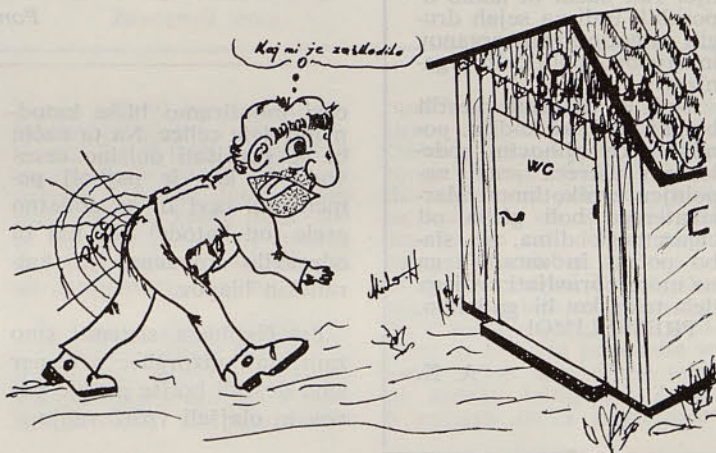
Ne vem če je prav ali ne, pa vendar me muči problem družbene prehrane v naši temeljni organizaciji. Smatram namreč, da je ta hrana, ki jo dobivamo, preveč enolična. Nima pravega okusa, premala je količina mesa in si včasih mislimo — mi moški, da bi se dalo bolj skuhati. Saj če ne bi bilo vmes mesa, ki popravi okus, obstoječa hrana skoraj ne bi bila za jesti.

Tudi kar se tiče razporeditve hrane, se mi zdi nepravilna. Morali bi gledati predvsem na nočne izmene, da bi dobile bolj lahko in tudi bolj kalorično hrano, kot podnevi. Sicer mi ni poznano, koliko mesa ali kruha pripada na zaposlenega, na vendar smatram, da bi bilo dovolj vsaj 10 dkg. Ne vem zakaj se je spet opustilo navado, da smo dobivali cel kos mesa zraven porcije. Sedaj dobimo narezanega med ričetom ali fižolom. No, če pogledamo porcije, lahko vidimo, da ga nekateri ne dobijo niti 5 dkg. Kar se tiče nočne izmene, je goveja ali kakšna koli druga juha z mesom dobra. Zraven je primeren še kos peciva.

Sprašujem se tudi (in še marsikateri drugi) zakaj nam tako pogosto hrana zmanjka oziroma se je pre malo pripelje. Mi v neposredni proizvodnji imamo določeno uro za malico tako, da ne moremo tako dolgo čakati, da pripelje drugo malico, ker nam čas tega ne dopušča. Ne bi se rad poglobljaj, kdo je kriv za vse to? Poglejmo resnici v oči, da vsakdo izmed nas, ki smo zaposleni v tej temeljni organizaciji, pod takimi pogoji kot so v elektrolizah in še vrsto drugih obratih, bi nam morali nuditi malo boljše prehrano! Nočem zanikati, da je že marsikateri izmed nas opazil v hrani tudi kakšno živalco. Zgodilo se, da je malica (predvsem klobase) pokvarjena. No če pogledamo samo malico od 29. marca 1977 (ričet s pol kranjske) smo lahko videli vsi iz hale A, da je bila kranjska 10 cm dolga in tanka kot hrenovka in da še ričet ni imel pravega okusa, da tudi od te kranjske ne moreš biti sit in delati v takem okolju — pri težkem delu. Mi vsi pa dobro vemo, da je med nami dosti takih sodelavcev, ki so zelo oddaljeni

od tovarne in, da ti ljudje zgozdaj odhajajo in pozno prihajajo domov ter da je njihova prehrana neenakomerna.

Ti sodelavci nimajo pravega zajtrka, kosila, večerje ob določeni uri, kot je to predvideno. Marsikdo izmed teh ima kosilo ob 10.

uri dopoldne, malico pa v podjetju ob 18. uri tako, da za večerjo pride na vrsto okrog 2. ure zjutraj, ker prej ne pride domov. No in če je še takšna malica, kot jo dobivamo, bolj slaba, smatram, da bo ta človek zlozel in tudi ne more tako delati.

Res se sprašujemo, ali je ta malica za nas toliko vredna kot jo plačamo ali ne, in če se računamo zraven stroške prevoza, pa mislimo saj res ne more biti boljša kot je. Spominjam se tudi, da so bila ista ali podobna vprašanja postavljena na zborih delovnih ljudi in na delovnih skupinah pa nismo dobili pravega odgovora niti se ni naša malica kaj bistveno spremenila.

S tem člankom nočem nobenega kritizirati ali obtoževati za krivca, ampak vsposbuditi tiste, ki so odgovorni za našo prehrano, da bomo morali v bodoče bolj gledati na delavca v naši temeljni organizaciji in se nam mora nujno dati res boljše prehrano. Po drugi strani pa lahko vidimo, koliko se te hrane odpelje izpred restavracije za pomije. Morda bo kdo rek, da smo prevzetni, ampak take hrane res ne moreš pojesti. Ne smete me napak razumeti. Ni vsak dan isto, je pa pogosto tako, da si tudi s hladno malico ne moreš dosti pomagati.

Zato stopimo v korak in poskusimo s skupnimi močmi reševati take probleme. Morda bi tudi delavci lahko pomagali pri izbiri in razvrstitvi prehrane.

Mirko Nežmah

Z zasedanja delavskega sveta TOZD tovarne glinice

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV

Komisija za obravnavanje delitve dohodka in osebnih dohodkov je predložila delavskim svetom uvedbo postopka za spremembo samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov. Predlagane spremembe so posledica vskladitve naših samoupravnih sporazumov o delitvi osebnih dohodkov z uveljavitvijo sindikalne liste.

Delavski svet je dal predlog sprememb sporazuma o delitvi osebnih dohodkov v 15-dnevno javno obravnavo. Po javni obravnavi bodo o sporazumu sklepali zbori delovnih ljudi.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O OSNOVAH SREDNJEROČNEGA PLANA JUGOBANKE ZA LETO 1976—1980

V srednjeročnem planu Jugobanke, so podrobneje opredeljeni nekateri bistveni in temeljni smotri pri združevanju dela in sredstev, dogovorjenimi s cilji Zakona o osnovah sistema družbenega planiranja.

Skupni interesi in cilji so v ureničevanju:

- intenzivnem vključevanju v gospodarsko sodelovanje s tujino, predvsem z deželami v razvoju,
- stabilnejši gospodarski razvoj s povdankom na prioritetnih nalogah za stabilnejši razvoj SR Slovenije,
- izboljšanju življenjskega standarda občanov,
- uresničevanju razvojnih načrtov.

Za opravljanje redne in planirane dejavnosti, se bodo združevala sredstva na podlagi sporazuma. Nadalje bo banka zbirala sredstva od občanov, z najemanjem kreditov doma in v tujini ter od poslovanja z vrednostnimi papirji, z dajanjem garancij itd.

Sedež Jugobanke bo razpolagal v letu 1980 z 4,028 mio prostega kreditnega potenciala, ki ga bo plasiral s 54 odst. v dolgoročne in z 46 v kratkoročne naložbe.

Pri uresničitvi razvojnih programov članov sedeža, bodo imeli prednost tisti razvojni programi, ki bodo prispevali k hitrejšemu razvoju dejavnosti skupnega pomena in to:

— proizvodnja in prenos elektroenergije, prometna infrastruktura, proizvodnja hrane, domača strojegradnja, izvoz opreme ipd.

Tekoča dejavnost članov sedeža bo omogočala kreditiranje pri pripravi blaga za izvoz, izvozu investicijske opreme, trajnih obratnih sredstev in aviliranju menic, izdajanje garancij, pospešenem poslovanju z občani, nadaljnja krepitve materialne podlage dela delovne skupnosti.

Naša delovna organizacija ima pri Jugobanki devizne račune in odprt stalni kreditiv za Sovjetsko zvezo za izvoz anodne mase. Z banko pa tudi solidno posluje pri uvoznih poslih.

Delavski svet je dal Samoupravni sporazum srednjeročnega plana Jugobanke za leto 1976—1980 v 15-dnevno javno obravnavo.

REVALORIZACIJA OSNOVNIH SREDSTEV IN SREDSTEV SKLADA SKUPNE PORABE

Temeljne organizacije združenega dela in drugi uporabniki družbenih sredstev, morajo koncem vsakega leta po stanju na dan 31. 12. uskladiti svoja osnovna sredstva s tržnimi cenami za enaka, oz. podobna osnovna sredstva. Takšna obveznost je določena z zakonom. Če je razlika v tržnih vrednostih večja od 10 odst., so uporabniki družbenih sredstev dolžni opraviti revalorizacijo za takšne skupine osnovnih sredstev.

Delavski svet je potrdil predlog revalorizacije osnovnih sredstev in za tista osnovna sredstva, katerih nabavne cene so v letu 1976 porastle več kot 10 odst. ter potrdil naslednje učinke revalorizacije v TOZD tovarni glinice:

- nabavna vredn. 5,725.744,69 din
- popravek vredn. 1,883.224,75 din
- sedanja vrednost 3,842.519,94 din

Ugotovljeni učinki revalorizacije se knjižijo kot povečanje nabavne vrednosti, popravkov vrednosti, sedanje vrednosti poslovnega sklada.

PLAN POSLOVANJA TOZD IN DO ZA LETO 1977

Delavski svet je razpravljal o predlogu plana poslovanja TOZD in DO za leto 1977 ter ga za tem, ko je ugotovil, da je predhodni postopek potekal skladno z 69. členom statuta TOZD in da vsebinsko odgovarja interesom delavcev TOZD, sprejel v predlaganem besedilu.

PRODAJA POČITNIŠKEGA DOMA V CRIKVENICI IN NAKUP ZEMLIŠČA ZA GRADNJO POČITNIŠKIH HIŠIC

Delavci TOZD so bili že v letu 1976 seznanjeni, ko so obravnavali Temelje kadrovske politike do leta 1980, da reševanje počitniškega doma v Crikvenici zaradi neustreznih prostorov, pomeni samo rušenje obstoječih stavb in gradnjo novih, za kar bi morali investirati več kot 10 milijonov dinarjev.

V temeljih kadrovske politike je bilo nakazanih več rešitev, s katerimi so se delavci na zborih strinjali.

Po analizi več variant in ob upoštevanju naših finančnih možnosti, so strokovne službe prišle do naslednjih zaključkov.

- delavci TGA se nikakor ne smemo odpovedati svojemu letovišču,
- letovišče, ki ga bomo zgradili mora razen spanja, hrane in kovanja, zagotoviti tudi možnost aktivne rekreacije,
- letovišče nas ne sme obremenjevati z nerentabilnostjo kot nas je vsa leta obremenjevala Crikvenica, oz. mora biti cena letovanja takšna, da je dostopna tudi delavcem z najnižjimi osebnimi dohodki,

— v kraju, kjer bomo gradili letovišče, morajo biti stabilne vremenske razmere tako, da bo kopanje omogočeno vsaj tri mesece na leto in ne le nekaj tednov, kot je bilo to v Crikvenici,

— letovišče mora biti pristopno tako tistim, ki imajo lastna prevozna sredstva kot tistim, ki so vezani na javni prevoz, ki so vezani na javni prevoz, ki so vezani na javni prevoz, ki so vezani na javni prevoz,

— način gradnje letovišča mora dopuščati postopnost, saj glede na omejena finančna sredstva ne moremo naenkrat investirati večjih vsot.

Omenjeni razlogi so strokovne službe vodili k sklepu, da v skladu s Temelji kadrovske politike do leta 1980 predlagajo:

1. Prodajo počitniškega doma v Crikvenici najboljšemu ponudniku,
2. Nakup zemljišča za gradnjo zidanih počitniških hišic v Valunu na otoku Cresu. Na enem do dva hektara zemljišča bo možno zgraditi cca 30 hišic in pripadajoče objekte za rekreacijo in zabavo. Do letošnje glavne sezone bi polzkušali zgraditi 10 hišic.
3. Gradili bi v lastni režiji tako, da bi iz vseh TOZD in DS SS formirali brigado 15—20 delavcev, ki bi do meseca junija intenzivno polzkušala zgraditi kar največ hišic. Pri tem se računamo predvsem na udeležbo mladincev.

Za nakup zemljišča in gradnjo hišic se odobri 5 milijonov dinarjev. Ta sredstva se bodo zbrala in porabila postopoma do leta 1980.

Viri sredstev: izkupiček za počitniški dom v Crikvenici, namenska sredstva, ki se vsako leto izločajo za vzdrževanje in gradnjo počitniških domov (10 odst. od regresov za letni dopust), bančni krediti.

4. Takojšen nakup dveh apartmajev v turističnem naselju Cervar v Poreču, nakup dveh sob v hotelu Delfin v Plavi Laguni v Poreču in nakup treh sob v hotelu, ki bo letos zgrajen na otoku Murter.

Za nakup sob v hotelih je potrebno 2 milijona dinarjev. Viri sredstev: izkupiček za počitniški dom v Crikvenici, namenska sredstva za gradnjo in vzdrževanje počitniških domov, bančni krediti.

Gradnja in nakup objektov za letovanje delavcev se izvede v predlaganem obsegu in rokih samo v primeru, če dobimo s prodajo počitniškega doma v Crikvenici najmanj 5 milij. din, sicer se zgradi ustrezno manj hišic, oz. se pri gradnji večjega števila hišic pomaknejo roki v naslednje srednjeročno obdobje.

1. Delavski svet TOZD tovarne glinice daje soglasje k predlogu, da se prodaja počitniški dom v Crikvenici najboljšemu ponudniku. Orientacijska cena za prodajo počitniškega doma je 5 milijonov din. Sredstva, ki jih bo delovna organizacija dobila s prodajo počitniškega doma, se uporabijo izključno za gradnjo ali nakup objektov za letovanje delavcev TGA. Gradnjo ali nakup je potrebno realizirati najkasneje v letu dni po prodaji počitniškega doma v Crikvenici, za kar so osebno odgovorni vodilni delavci delovne organizacije in individualni poslovodni organi TOZD.

2. Delavski svet daje soglasje, da se odobri 1 milijon din za nakup in ureditev zemljišča v kraju Valun na otoku Cresu. Odobrena sredstva bremenijo sklad skupne porabe in sicer del, ki je namenjen za gradnjo in vzdrževanje počitniških domov. Razlika med obstoječimi sredstvi omenjenega sklada in odobrenimi sredstvi se začasno (do prodaje počitniškega doma) premosti s kreditom, bodisi iz drugih sredstev, sklada skupne porabe ali pa s posojilom najetim pri banki.

Kupljeno zemljišče se prične takoj pripravljati za gradnjo zidanih počitniških hišic, tako da se bo lahko takoj, ko bo delavski svet TGA sklepal o natančnejši finančni konstrukciji, pričelo graditi.

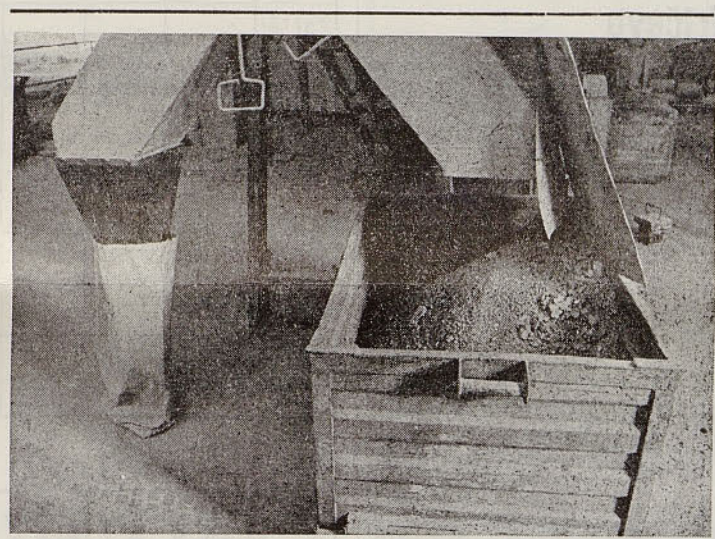
skupnosti in realizirati temeljna določila ustave in Zakona o združenem delu pri samoupravnem združevanju sredstev vseh zainteresiranih delovnih ljudi in občanov za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevni skupnosti.

Razvojni programi vseh krajevnih skupnosti skupno znašajo 43.269.400 din. Ta sredstva bi bila zagotovljena po virih:

— iz krajevnega samoprispjevka	12.001.400.— din
— dodatni prispevek po pogodbah občanov	13.483.000.— din
— druga sredstva	8.448.000.— din
— prostovoljno delo občanov	3.008.000.— din
— združena sredstva po samoupravnem sporazumu	6.329.000.— din
s k u p a j	43.269.400.— din

Sredstva TOZD, ki bi znašala 6.329.000.— din bi se zbrala po stopnji 0,50 odst. BOD. Po sporazumu za leto 1977 so predvidene obveznosti

1. TOZD tovarna glinice	134.834.— din
2. TOZD Aluminij	206.557.— din
3. TOZD Vzdrževanje	166.415.— din
4. TOZD Promet	62.342.— din
s k u p a j	570.148.— din

Predelava žlindre — granulata

SAMOUPRAVNI SPORAZUM ZA FINANCIRANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Izvršni svet Skupščine občine Ptuj je poslal predlog Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje programov skupnih potreb delovnih ljudi in občanov v Krajevnih skupnostih in občini Ptuj za leto 1977.

Predlog samoupravnega sporazuma določa način in vsebino spozumevanja in usklajevanja pri združevanju sredstev za oblikovanje programov krajevnih skupnosti in združevanju sredstev za pokrivanje sprejetih programov. K sporazumu naj bi pristopile vse temeljne organizacije združenega dela gospodarskih in negospodarskih in družbenih dejavnosti, delovni ljudje, ki samostojno opravljajo poklicno dejavnost (obrtniki), vse samoupravne interesne skupnosti, ki delujejo na območju občine, občinska konferenca SZDL, Občinski sindikalni svet in Občinska skupščina Ptuj, ter vse krajevne skupnosti. S sporazumom je določeno, da se del zbranih sredstev — 30 odst. po tem sporazumu oblikuje v posebna namenska sredstva za solidarnostno financiranje manj razvitih krajevnih skupnosti.

V predlogu je določeno, da za izvajanje sporazuma skrbi poseben devet članski odbor, ki je dolžan poročati vsem podpisnikom, kako se sporazum izvaja in združena sredstva uporabljajo.

S sporazumom o združevanju sredstev za financiranje programov skupnih potreb ljudi in občanov krajevnih skupnosti občine Ptuj za leto 1977 se želi uveljaviti samoupravno sprejemanje programskih nalog krajevnih

Sredstva se združujejo kot prispevek t. j. nepovratno, bremenijo pa ostanek dohodka TOZD.

Delavski svet TOZD tovarne glinice je dal sporazum za financiranje krajevnih skupnosti v 15 dnevno javno obravnavo.

IZVAJANJE DOLOČIL ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Obstoječe temeljne in druge organizacije združenega dela, poslovne skupnosti in organizacije poslovnega združenja morajo prilagoditi svojo organizacijo in uskladiti samoupravne sporazume o združevanju, druge samoupravne sporazume, statute in druge samoupravne splošne akte s tem zakonom v rokih, ki jih določajo programi za izvajanje določb tega zakona, najpozneje pa v dveh letih od njegove uveljavitve (čl. 660 ZZZ).

Delavski svet TOZD tovarne glinice je imenoval komisijo za izdelavo analize obstoječega stanja družbeno-ekonomskih in samoupravnih odnosov v sestavi: Zupančič Jože, Majcenovič Martin, Munda Ivan, Premzl Vlado in Tominc Drago ter sprejel program izvajanja določil Zakona o združenem delu v TOZD tovarne glinice v skladu z določili 660 čl. ZZZ.

PROGRAM IZVAJANJA DOLOČIL ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU TOZD GLINICE

I. Sprejme se program za izdelavo analize obstoječega stanja družbeno-ekonomskih in samoupravnih odnosov v TOZD. Na podlagi analize se določijo naslednji spisek vprašanj, ki jih bomo uskladili z zakonom o združenem delu:

1. Na nove osnove postaviti odnose, ki izhajajo iz združevanja dela in sredstev v TOZD, katerih dejavnost predstavljajo predhodno in naknadno fazo delovnega procesa.

2. Vzpostaviti nove odnose, ki izhajajo iz združevanja sredstev, ki so združena v TOZD. Na isti način vzpostaviti nove odnose glede združevanja dela in sredstev, ki ga je združila z drugimi TOZD v TGA in SOZD UNIAL.

3. Z delavci v delovni skupnosti skupnih služb je potrebno vzpostaviti nove odnose na principu svobodne menjave dela in stvarjanja dohodka.

4. Na osnovi novih načel je potrebno urediti način združevanja sredstev, njihov namen in način odločanja na nivoju TGA.

5. Na nov način urediti razporejanje dohodka in čistega dohodka in sredstev skupne porabe.

6. Statut TOZD spremeniti. Sprejeti novi Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev TOZD, za akte, ki urejajo medsebojna razmerja delavcev v združenem delu sprejeti ustrezne sporazume, oz. jih zamenjati z drugimi ustreznimi samoupravnimi akti.

II.

Med izpolnjevanjem naštetih nalog bodo delavci seznanjeni z določili ZZZ:

- vročeno je bilo 200 tekstov ZZZ, vsak delavec pa je dobil povzetek določil ZZZ,
- organizirani so bili seminarji.

III.

Odločitev o statusnih in organizacijskih spremembah:

- ugotoviti, ali v TOZD obstajajo ali ne obstajajo deli, ki izpolnjujejo pogoje za samostojen TOZD.

IV.

Z ZZZ bomo uskladili, oziroma sprejeli naslednje nove samoupravne splošne akte:

- samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD,
- statut,
- samoupravni sporazum o osnovah plana TOZD,
- pravilnik o delovnih razmerjih (odgovornosti in obveznosti),
- pravilnik o delitvi osebnih dohodkov in organizaciji del in nalog,
- pravilnik o varstvu pri delu.

V.

Naloge iz tega programa bodo opravili organi in posamezniki, ki so določeni v posebnem mrežnem programu, v rokih, ki so prav tako določeni v mrežnem programu.

VI.

Navedeni organi so dolžni obveščati delavce o izvajanju programa takoj po izvršitvi naloge.

VII.

Ta program se objavi na oglasnih deskah. Program prične veljati takoj po objavi.

DELOVNA MESTA AKTIVNO REKREACIJO

Delavci, ki delajo na delovnih mestih, pod konstantno neugodnimi delovnimi razmerami imajo pravico in obveznost do dnevine, tedenske, mesečne in letne aktivne rekreacije, skladno z letnim planom poslovanja.

Delovna mesta, na katerih imajo delavci pravico do aktivne rekreacije določijo v skladu s 63. čl. samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, delavski svet temeljne organizacije, uskladi pa jih delavski svet TGA najmanj šest mesecev pred pričetkom vsake sezone.

Odsotnost zaradi aktivne rekreacije se ureja z namenskim bolniškim dopustom za aktivno rekreacijo, plačuje pa se iz sredstev TOZD.

(Nadaljevanje na 16. strani)

